

SAOPŠTENJE KOMISIJE

Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama
(2014/C 249/01)

SADRŽAJ

1. UVOD
2. PODRUČJE PRIMJENE SMJERNICA
- 2.1. Sektorsko područje primjene
- 2.2. Materijalno područje primjene: značenje ~~privrednog društva u poteškoćama~~
- 2.3. Pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje i privremena podrška za restrukturiranje
- 2.4. Pomoć za pokriće socijalnih troškova restrukturiranja
3. SPOJIVOST SA UNUTRAŠNJIM TRŽIŠTEM
- 3.1. Doprinos cilju od zajedničkog interesa
- 3.1.1. Dokazivanje socijalnih problema ili tržišnog nedostatka
- 3.1.2. Plan restrukturiranja i ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti
- 3.2. Potreba za intervencijom države
- 3.3. Primjerenost
- 3.3.1. Pomoć za spašavanje
- 3.3.2. Pomoć za restrukturiranje
- 3.4. Podsticajni efekat
- 3.5. Proporcionalnost pomoći/pomoć svedena na minimum
- 3.5.1. Pomoć za spašavanje
- 3.5.2. Pomoć za restrukturiranje
- 3.6. Negativni efekti
- 3.6.1. Načelo jednoskratnosti pomoći
- 3.6.2. Mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije
- 3.6.3. Primaoci prethodne nezakonite pomoći
- 3.6.4. Posebni uslovi za odobravanje pomoći
- 3.7. Transparentnost
4. POMOĆ ZA RESTRUKTURIRANJE U POTPOMOGNUTIM PODRUČJIMA
5. POMOĆ PRUŽAOCIMA USLUGA OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA U POTEŠKOĆAMA
6. ŠEME POMOĆI ZA MANJE IZNOSE POMOĆI I KORISNIKE
- 6.1. Opšti uslovi
- 6.2. Cilj od zajedničkog interesa
- 6.3. Primjerenost
- 6.4. Proporcionalnost pomoći/pomoć svedena na minimum
- 6.5. Negativni efekti
- 6.6. Privremena podrška za restrukturiranje
- 6.7. Trajanje i evaluacija
7. POSTUPCI
- 7.1. Ubrzani postupak za pomoć za spašavanje
- 7.2. Postupci u vezi sa planovima restrukturiranja
- 7.2.1. Sprovođenje plana restrukturiranja
- 7.2.2. Izmjene plana restrukturiranja
- 7.2.3. Potreba obavještanja Komisije o svakoj pomoći dodijeljenoj korisniku tokom perioda restrukturiranja
8. IZVJEŠTAVANJE I PRAĆENJE
9. ODGOVARAJUĆE MJERE IZ ČLANA 108 STAV 1 UFEU
10. DATUM PRIMJENE I TRAJANJE

1. UVOD

1. Komisija u ovim smjernicama utvrđuje uslove pod kojim se državna pomoć za spašavanje i restrukturiranje nefinansijskih privrednih društava u poteškoćama može smatrati spojivom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.
2. Komisija je 1994. godine donijela svoje prve Smjernice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama ⁽¹⁾. Komisija je 1997. godine dodala posebna pravila za poljoprivredu ⁽²⁾. Izmijenjena verzija smjernica donijeta je 1999. godine ⁽³⁾. Komisija je 2004. godine donijela nove smjernice ⁽⁴⁾, čije je važenje najprije produženo do 9. oktobra 2012. ⁽⁵⁾, a nakon toga do njihovog zamjenjivanja novim pravilima ⁽⁶⁾ u skladu sa programom reformi utvrčenim u Saopštenju Komisije od 8. maja 2012. godine o modernizaciji državnih pomoći EU ⁽⁷⁾.
3. U tom saopštenju Komisija je objavila tri cilja modernizacije kontrole državne pomoći:
  - (a) podsticati održiv, pametan i inkluzivan rast na konkurentnom unutrašnjem tržištu;
  - (b) usmjeriti prethodne (*ex ante*) provjere koje vrši Komisija na slučajeve koji najviše utiču na unutrašnje tržište uz jačanje saradnje sa državama članicama prilikom sprovođenja pravila o državnoj pomoći;
  - (c) racionalizovati pravila i obezbijediti brže donošenje odluka.
4. Komisija je naročito pozvala na zajednički pristup prilikom revizije različitih smjernica i okvira na osnovu jačanja unutrašnjeg tržišta, podsticanja veće djelotvornosti u javnoj potrošnji kroz veći doprinos državne pomoći ciljevima od zajedničkog interesa i veće provjeravanje podsticajnog efekta, sprovođenja pomoći na minimum i izbjegavanja potencijalnih negativnih efekata pomoći na konkurenciju i trgovinu.
5. Komisija je revidirala smjernice o spašavanju i restrukturiranju privrednih društava u poteškoćama na osnovu iskustva koje je stekla u primjeni postojećih pravila i u skladu sa prethodno navedenim zajedničkim pristupom. U toj se reviziji vodilo računa i o strategiji Evropa 2020. koju je donijela Komisija ⁽⁸⁾ i činjenici da bi negativni efekti državne pomoći mogli nepovoljno djelovati na potrebu jačanja produktivnosti i rasta, očuvanja jednakih mogućnosti za privredna društva i suzbijanja nacionalnog protekcionizma.
6. Pomoć za spašavanje i pomoć za restrukturiranje ubrajaju se među vrste državne pomoći kojima se najviše narušava konkurencija. Opšte je priznato da uspješni sektori privrede bilježe rast produktivnosti ne zbog toga što se povećava produktivnost svih privrednih društava prisutnih na tržištu, već zato što efikasnija i tehnološki naprednija privredna društva rastu na račun onih koja su manje efikasna ili imaju zastarjele proizvode. Izlaskom sa tržišta manje efikasnih privrednih društava omogućava se rast njihovih efikasnijih konkurenata a sredstva se vraćaju na tržište gdje se mogu primijeniti u produktivnije svrhe. Pomoć za spašavanje i pomoć za restrukturiranje mogu znatno usporiti privredni rast u predmetnim sektorima zbog njihovog uticaja na taj proces.
7. Ako su djelovi posnulog privrednog društva i dalje u biti održivi, privredno društvo bi moglo da sprovede restrukturiranje koje dovodi do njegovog napuštanja određenih djelatnosti koje strukturno ostvaruju gubitke i koje omogućava da se preostale djelatnosti reorganizuju na osnovi koja nudi razumne izgleda za dugoročnu održivost. Takvo bi restrukturiranje po pravilu trebalo da bude moguće bez državne pomoći, na osnovu sporazuma sa povjeriocima, postupaka u slučaju insolventnosti ili postupaka reorganizacije. Moderno zakonodavstvo o insolventnosti trebalo bi da omogući opstanak zdravih privrednih društava, da se sačuvaju radna mjesta, kao i da omogući dobavljačima da zadrže svoje kupce, a vlasnicima da zadrže vrijednost u održivim privrednim društvima ⁽⁹⁾. Postupkom u slučaju insolventnosti održivo privredno društvo moglo bi se vratiti i na tržište na način da ga preuzme treća strana kao privredno društvo koje nastavlja da posluje ili da preuzme njegova različita proizvodna sredstva.
8. Iz toga proizlazi da bi trebalo da privredna društva imaju pravo na državnu pomoć samo ako su iscrpila sve tržišne mogućnosti i ako je takva pomoć potrebna da bi se ostvario precizno definisan cilj od zajedničkog interesa. Privredna društva bi trebalo da mogu da prime pomoć u skladu sa ovim smjernicama samo jednom u periodu od deset godina (načelo jednokratnosti pomoći).
9. Dodatnu zabrinutost uzrokuje moralni hazard koji stvaraju državne pomoći. Privredna društva koja očekuju da bi mogla biti spašena kada se nađu u poteškoćama mogu se upustiti u pretjerano rizične i neodržive poslovne strategije. Osim toga, izgledi da će određeno privredno društvo dobiti pomoć za spašavanje i restrukturiranje mogu vještački smanjiti njegov trošak kapitala, čime mu se omogućava da stekne neopravdanu konkurentnu prednost na tržištu.
10. Državna pomoć za spašavanje i restrukturiranje privrednog društva u poteškoćama može i narušiti unutrašnje tržište prebacivanjem nepravednog dijela tereta strukturnih prilagođavanja i pratećih socijalnih i ekonomskih problema na druge državne članice. To je samo po sebi nepoželjno i moglo bi pokrenuti nepotrebnu trku za subvencijama među državama članicama. Takva bi pomoć mogla dovesti i do stvaranja ulaznih barijera i narušavanja podsticaja za prekogranične djelatnosti, što je suprotno ciljevima unutrašnjeg tržišta.
11. Stoga je važno obezbijediti da se pomoć odobrava samo pod uslovima kojima se ublažavaju njeni potencijalni štetni efekti i podstiče djelotvornost javne potrošnje. U pogledu pomoći za restrukturiranje, zahtjevi ponovnog uspostavljanja održivosti, sopstvenog doprinosa i mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije dokazali su svoju vrijednost u smislu ublažavanja potencijalnih štetnih efekata takve pomoći. Ti se zahtjevi i dalje primjenjuju u okviru ovih smjernica, prilagođeni po potrebi kako bi se u obzir uzela nedavna iskustva Komisije. Pojam raspodjele tereta uveden je, između ostalog, kako bi se bolje riješio problem moralnog hazarda. U slučaju pomoći za spašavanje i privremene podrške za restrukturiranje, potencijalni štetni efekti ublažavaju se ograničenjem trajanja i vrste pomoći.
12. Ako je pomoć u obliku pomoći za likvidnost za koju je ograničen iznos i trajanje, njeni potencijalni štetni efekti znatno su ublaženi, čime se omogućava da bude odobrena po manje strogim uslovima. Iako bi se takva pomoć u načelu mogla upotrijebiti za podršku cijelom postupku restrukturiranja, ograničenje trajanja pomoći za spašavanje na šest mjeseci znači da se to rijetko dešava; umjesto toga, nakon pomoći za spašavanje obično slijedi pomoć za restrukturiranje.

¹ Smjernice Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama (SL C 368, 23.12.1994, str. 12).

² Smjernice Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama (SL C 283, 19.9.1997, str. 2).

³ Smjernice Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama (SL C 288, 9.10.1999, str. 2).

⁴ Smjernice Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama (SL C 244, 1.10.2004, str. 2).

⁵ Saopštenje Komisije o produženju primjene Smjernica Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama (SL C 156, 9.7.2009, str. 3)

⁶ Saopštenje Komisije o produženju primjene Smjernica Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje preduzeća u poteškoćama od 1. oktobra 2004. (SL C 296, 2.10.2012, str. 3)

⁷ Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Savjetu, Evropskom ekonomsko-socijalnom komitetu i Komitetu regiona o modernizaciji državnih pomoći EU (SAM), COM(2012) 209 konačna verzija.

⁸ Saopštenje Komisije: EVROPA 2020. – Strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast, COM(2010) 2020 konačna verzija.

⁹ Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Savjetu i Evropskom ekonomsko-socijalnom komitetu: Novi evropski pristup poslovnom neuspjehu i insolventnosti, COM(2012) 742 konačna verzija. V. takođe Preporuku Komisije od 12. marta 2014. godine o novom pristupu poslovnom neuspjehu i insolventnosti, C(2014) 1500 konačna verzija, a naročito uvodnu izjavu 12.

13. Kako bi se podstakla primjena vrsta pomoći kojima se u manjoj mjeri narušava konkurencija, u ovim smjernicama uvodi se novi koncept „privremene podrške za restrukturiranje”. Kao i pomoć za spašavanje, privremena podrška za restrukturiranje može se pružiti samo u obliku pomoći za likvidnost koja je ograničena u iznosu i trajanju. Međutim, kako bi se omogućilo da se njome podrži cijeli proces restrukturiranja, najduže trajanje privremene podrške za restrukturiranje utvrčeno je na 18 mjeseci. Privremena podrška za restrukturiranje može se dodijeliti samo malim i srednjim prirednim društvima⁽¹⁰⁾ i manjim privrednim društvima u državnom vlasništvu⁽¹¹⁾, koja se u smislu pristupa likvidnosti suočavaju sa većim izazovima nego velika privredna društva.
14. Kada je pomoć pružacima usluga od opšteg ekonomskog interesa u poteškoćama obuhvaćena ovim smjernicama, ocjenu bi trebalo obaviti u skladu sa standardnim načelima smjernica. Posebna primjena tih načela ipak bi trebalo po potrebi da se prilagodi kako bi se u obzir uzela posebna priroda usluga od opšteg ekonomskog interesa, a naročito potreba da se obezbijedi kontinuitet pružanja usluga u skladu sa članom 106 stav 2 Ugovora.
15. Akcionim planom Komisije za konkurentnu i održivu industriju čelika u Evropi⁽¹²⁾ (u daljem tekstu: Akcioni plan za industriju čelika) utvrđuje se niz mjera čiji je cilj podsticanje jakog i konkurentnog sektora čelika. Akcionim planom za industriju čelika utvrđuju se i oblasti u kojima je privrednim društvima u sektoru čelika dostupna državna pomoć u skladu sa pravilima o državnoj pomoći. Međutim, državna pomoć za spašavanje i restrukturiranje privrednih društava u sektoru čelika nije opravdana u trenutnim uslovima prekomjerne proizvodnje na evropskim i svjetskim tržištima⁽¹³⁾. Sektor čelika trebalo bi stoga izuzeti iz područja primjene ovih smjernica.
16. Odlukom Savjeta 2010/787/EU⁽¹⁴⁾ utvrđuju se uslovi pod kojim se operativna pomoć, socijalna pomoć i pomoć za zaštitu životne sredine može dodijeliti nekonkurentnoj proizvodnji u sektoru uglja do 2027. godine⁽¹⁵⁾. Važeća pravila EU zasnivaju se na prethodnim sektorskim pravilima, koja su se primjenjivala od 2002. do 2010.⁽¹⁶⁾ i od 1993. do 2002.⁽¹⁷⁾, a kojima je olakšano restrukturiranje nekonkurentnih privrednih društava aktivnih u sektoru uglja. Zbog svega navedenog, a imajući u vidu stalnu potrebu da se obezbjeđuje pomoć za strukturno prilagođavanje proizvodnje uglja u Uniji, sadašnja pravila stroža su od prethodnih i zahtijevaju trajni prekid proizvodnje i prodaje u oblasti proizvodnje uglja za koju se prima pomoć, kao i konačno zatvaranje nekonkurentnih proizvodnih jedinica najkasnije do 31. decembra 2018. Primjenjujući ta pravila, nekoliko država članica donijelo je i sprovodi planove čiji je cilj konačno zatvaranje rudnika uglja u poteškoćama kojima upravljaju privredna društva iz ovog sektora⁽¹⁸⁾. Sektor uglja trebalo bi stoga izuzeti iz područja primjene ovih smjernica.
17. Iskustvo Komisije u pogledu spašavanja i restrukturiranja finansijskih institucija tokom finansijske i ekonomske krize pokazalo je da imajući u vidu posebne karakteristike finansijskih institucija i finansijskih tržišta mogu biti korisna posebna pravila za finansijski sektor. Privredna društva za koja važe posebna pravila za finansijski sektor stoga su izuzeta iz područja primjene ovih smjernica.

2. PODRUČJE PRIMJENE SMJERNICA

2.1. Sektorsko područje primjene

18. Komisija će ove smjernice primjenjivati na pomoć svim privrednim društvima u poteškoćama, osim na privredna društva koja posluju u sektoru uglja⁽¹⁹⁾ ili sektoru čelika⁽²⁰⁾ i privredna društva za koja važe posebna pravila za finansijske institucije⁽²¹⁾, ne dovodeći u pitanje posebna pravila koja se odnose na privredna društva u poteškoćama u određenom sektoru⁽²²⁾. Komisija će ove smjernice primjenjivati na sektor ribarstva i akvakulture, pri čemu će se poštovati posebna pravila utvrđena Smjernicama za ispitivanje državne pomoći za ribarstvo i akvakulturu⁽²³⁾, i na poljoprivredni sektor, uključujući i sektor primarne poljoprivredne proizvodnje⁽²⁴⁾.

2.2. Materijalno područje primjene: značenje „privrednog društva u poteškoćama”

19. Država članica koja predlaže da se u skladu sa ovim smjernicama dodijeli pomoć nekom privrednom društvu mora dokazati na osnovu objektivnih kriterijuma da je dotično privredno društvo u poteškoćama u smislu ovog odjeljka, što podliježe posebnim odredbama o pomoći za spašavanje i privremenoj podršci za restrukturiranje iz tačke 29.
20. U ovim smjernicama smatra se da je privredno društvo u poteškoćama ako je bez intervencije države gotovo siguran prestanak njegovog poslovanja u kratkoročnom ili dugoročnom periodu. Stoga se smatra da je privredno društvo u poteškoćama ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uslova:

¹⁰ U ovim smjernicama izrazi „MSP”, „malo privredno društvo” i „srednje privredno društvo” imaju značenja koja su utvrđena u Preporuci Komisije 2003/361/EZ od 6. maja 2003. godine o definiciji mikro, malih i srednjih privrednih društava (SL L 124, 20.5.2003, str. 36), a „veliko privredno društvo” je svako privredno društvo koje nije MSP.

¹¹ U ovim smjernicama da bi se izbjegla diskriminacija između javnog i privatnog vlasništva privrednih društava, „manja privredna društva u državnom vlasništvu” su privredne jedinice koje mogu samostalno da odlučuju, koje bi se mogle smatrati malim ili srednjim privrednim društvima u skladu sa Preporukom 2003/361/EZ da 25% ili više kapitala ili glasačkih prava neposredno ili posredno ne kontroliše, zajedno ili pojedinačno, jedan ili više javnih organa.

¹² Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Savjetu, Evropskom ekonomsko-socijalnom komitetu i Komitetu regiona: Akcioni plan za konkurentnu i održivu industriju čelika u Evropi, COM(2013) 407.

¹³ Akcioni plan za industriju čelika, str. 3.

¹⁴ Odluka Savjeta 2010/787/EU od 10. decembra 2010. godine o državnoj pomoći za lakše zatvaranje nekonkurentnih rudnika uglja (SL L 336, 21.12.2010, str. 24).

¹⁵ SL L 336, 21.12.2010, str. 24.

¹⁶ Regulativa Savjeta (EZ) br. 1407/2002 od 23. jula 2002. godine o državnoj pomoći industriji uglja (SL L 205, 28.8.2002, str. 1).

¹⁷ Odluka Komisije br. 3632/93/EZUČ od 28. decembra 1993. godine o utvrđivanju pravila Zajednice o državnoj pomoći industriji uglja (SL L 329, 30.12.1993, str. 12).

¹⁸ V. odluke Komisije u predmetima N 175/2010 – Slovenija, SA 33013 – Poljska, N 708/2007 – Njemačka, SA.33033 – Rumunija i SA 33861 – Mačarska.

¹⁹ Kako je utvrđeno u Odluci 2010/787/EU.

²⁰ Kako je utvrđeno u Prilogu IV Saopštenja Komisije: Smjernice za regionalnu državnu pomoć za period 2014-2020. (SL C 209, 23.7.2013, str. 1).

²¹ Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za mjere podrške u korist banaka u kontekstu finansijske krize počevši od 1. avgusta 2013. („Saopštenje o bankarstvu”) (SL C 216, 30.7.2013, str. 1).

²² Posebna pravila te vrste postoje i za sektor prevoza tereta u željezničkom saobraćaju – v. Smjernice Zajednice o državnoj pomoći za privredna društva u željezničkom sektoru (SL C 184, 22.7.2008, str. 13).

²³ Smjernice za ispitivanje državne pomoći za ribarstvo i akvakulturu (SL C 84, 3.4.2008, str. 10).

²⁴ U ovim smjernicama „primarna poljoprivredna proizvodnja” je proizvodnja proizvoda ratarstva ili stočarstva navedenih u Prilogu I Ugovora, bez obavljanja dodatnih radnji kojima bi se promijenila priroda tih proizvoda.

- (a) U slučaju društva sa ograničenom odgovornošću ⁽²⁵⁾ ako je više od polovine njegovog upisanog osnovnog kapitala ⁽²⁶⁾ izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka. To se događa kada se odbijanjem akumuliranih gubitaka od rezervi (i svih drugih elemenata koji se generalno smatraju dijelom sopstvenih sredstava društva) dobije negativan kumulativni iznos koji prelazi polovinu upisanog osnovnog kapitala.
  - (b) U slučaju društva u kojem barem neki članovi imaju neograničenu odgovornost za dug društva ⁽²⁷⁾: ako je više od polovine njegovog kapitala prikazanog u finansijskim izvještajima društva izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka.
  - (c) Ako je privredno društvo predmet opšteg postupka zbog insolventnosti ili ispunjava kriterijume u skladu sa domaćim pravom da se protiv njega na zahtjev povjerilaca pokrene opšti postupak zbog insolventnosti.
  - (d) U slučaju privrednog društva koje nije MSP ako je tokom posljednje dvije godine:
    - i. odnos knjigovodstvenog duga prema kapitalu privrednog društva bio veći od 7,5 i
    - ii. EBITDA koeficijent pokriva kamata privrednog društva bio niži od 1,0.
21. Novoosnovano privredno društvo ne može dobiti pomoć na osnovu ovih smjernica čak i ako je njegov početni finansijski položaj nesiguran. To je, na primjer, slučaj ako je novo privredno društvo nastalo likvidacijom prethodnog privrednog društva ili je samo preuzelo imovinu tog privrednog društva. Privredno društvo se u načelu smatra novoosnovanim tokom prve tri godine od početka poslovanja u relevantnom području djelatnosti. Tek po isteku tog perioda privredno društvo može dobiti pomoć na osnovu ovih smjernica ukoliko:
- (a) ispunjava uslove za privredno društvo u poteškoćama u smislu ovih smjernica i
  - (b) nije dio veće poslovne grupe ⁽²⁸⁾, osim pod uslovima utvrđenim u tački 22.
22. Privredno društvo koje pripada većoj poslovnoj grupi ili ga je ta grupa preuzela ne može po pravilu dobiti pomoć na osnovu ovih smjernica, osim ako se može dokazati da je uzrok poteškoća u samom društvu i nijesu rezultat arbitrarnog preraspoređivanja troškova unutar grupe, kao i da su poteškoće preteške da bi ih grupa mogla sama riješiti. Ako privredno društvo u poteškoćama osnuje društvo kći, smatra se da društvo kći i društvo koje ga kontroliše zajedno čine grupu i mogu primiti državnu pomoć pod uslovima iz ove tačke.
23. S obzirom na to da je ugrožen njegov opstanak, privredno društvo u poteškoćama ne može se smatrati odgovarajućim sredstvom za podsticanje drugih ciljeva javne politike sve dok se ne obezbijedi njegova održivost. Iz tog razloga, Komisija smatra da pomoć privrednim društvima u poteškoćama može doprinijeti razvoju privrednih djelatnosti a da pritom nema štetan uticaj na trgovinu u mjeri u kojoj je to suprotno zajedničkom interesu samo ukoliko su ispunjeni uslovi iz ovih smjernica, čak i ako je takva pomoć dodijeljena u skladu sa već odobrenom šemom.
24. Stoga je brojnim regulativama i saopštenjima u oblasti državne pomoći i drugim oblastima utvrđena zabrana primanja pomoći za privredna društva u poteškoćama. Za potrebe tih regulativa i saopštenja, ukoliko u njima nije drukčije utvrđeno:
- (a) „privredna društva u poteškoćama” ili „preduzeća u poteškoćama” podrazumijevaju privredna društva u poteškoćama u smislu tačke 20 ovih smjernica i
  - (b) ne smatra se da je malo ili srednje privredno društvo koje postoji manje od tri godine u poteškoćama osim ako ispunjava uslove iz tačke 20 podtačka (c).

2.3. Pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje i privremena podrška za restrukturiranje

- 25. Ove smjernice odnose se na tri vrste pomoći: pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje i privremena podrška za restrukturiranje.
- 26. Pomoć za spašavanje je po prirodi hitna i privremena pomoć. Njen primarni cilj je da omogući opstanak posnulog privrednog društva u kratkom periodu koji je potreban da se izradi plan restrukturiranja ili likvidacije. Opšte načelo je da pomoć za spašavanje omogućava privremenu podršku privrednom društvu koje se suočava sa ozbiljnim pogođanjem svog finansijskog položaja, što uključuje ozbiljnu krizu likvidnosti ili tehničku insolventnost. Takva privremena podrška trebalo bi da mu omogući vrijeme za analizu okolnosti koje su dovele do poteškoća i za razvoj odgovarajućeg plana za rješavanje tih poteškoća.
- 27. Pomoć za restrukturiranje često uključuje trajniju pomoć i njome se mora ponovo uspostaviti dugoročna održivost korisnika na osnovu izvodljivog, koherentnog i dalekosežnog plana restrukturiranja, omogućavajući istovremeno adekvatan sopstveni doprinos i raspodjelu tereta i ograničavajući potencijalno narušavanje konkurencije.
- 28. Privremena podrška za restrukturiranje je pomoć za likvidnost namijenjena da se njome pruži podrška restrukturiranju privrednog društva obezbjeđivanjem uslova koji su korisniku potrebni da osmisli i sprovede odgovarajuće mjere za ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti. Privremena podrška za restrukturiranje može se dodijeliti samo malim i srednjim privrednim društvima i manjim privrednim društvima u državnom vlasništvu.
- 29. Odstupanjem od tačke 19, pomoć za spašavanje, a u slučaju MSP i malih privrednih društava u državnom vlasništvu i privremena podrška za restrukturiranje, može se dodijeliti i privrednim društvima koja nijesu u poteškoćama u smislu tačke 20, ali koja se zbog izuzetnih i nepredviđenih okolnosti suočavaju sa ozbiljnom potrebom za likvidnošću.

2.4. Pomoć za pokrivanje socijalnih troškova restrukturiranja

- 30. Restrukturiranje po pravilu podrazumijeva smanjenje ili napuštanje djelatnosti pogođenih poteškoćama. Smanjivanje ili napuštanje djelatnosti često je potrebno radi racionalizacije i efikasnosti i nije povezano sa smanjenjem kapaciteta koje se može zahtijevati kao uslov za dobijanje pomoći. Takve mjere po pravilu dovode do smanjenja radne snage korisnika, nezavisno od razloga za te mjere.
- 31. Radno zakonodavstvo država članica može uključivati opšte sisteme socijalnog osiguranja na osnovu kojih se višku zaposlenih direktno isplaćuju određene naknade. Takvi se sistemi ne smatraju državnom pomoći u smislu člana 107 stav 1 Ugovora.
- 32. Pored takvih naknada socijalnog osiguranja za zaposlene, opštim sistemima socijalnog osiguranja često se predviđa da država pokrije troškove naknada koje privredno društvo dodjeljuje višku radnika a koje prelaze njegove zakonske ili ugovorne obaveze. Ako su takvi sistemi bez sektorskih ograničenja generalno dostupni svakom radniku koji ispunjava prethodno utvrđene uslove za automatsko sticanje prava, ne smatra se da ti sistemi uključuju pomoć iz člana 107 stav 1 za privredna društva koja sprovedu restrukturiranje. Ukoliko se pak

²⁵ To se naročito odnosi na vrste društava navedene u Prilogu I Direktive 2013/34/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o godišnjim finansijskim iskazima, konsolidovanim finansijskim iskazima i srodnim izvještajima za određene vrste privrednih društava, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i o prestanku važenja direktiva Savjeta 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013, str. 19)

²⁶ Kada je to odgovarajuće, „osnovni kapital” obuhvata svaku emisiju premiju;

²⁷ To se naročito odnosi na vrste društava navedene u Prilogu II Direktive 2013/34/EU.

²⁸ Da bi se utvrdilo da li je društvo nezavisno ili je dio grupe, u obzir se uzimaju kriterijumi iz Priloga I Preporuke 2003/361/EZ.

- sistemi upotrebljavaju za podršku restrukturiranju u određenim industrijama, mogu uključivati pomoć zbog selektivnog načina na koji se upotrebljavaju²⁹).
33. Obaveze samog privrednog društva na osnovu radnog zakonodavstva ili kolektivnih ugovora sa sindikatima u okviru kojih mora da obezbijedi određene naknade višku radnika, kao što su otpremnine ili mjere za povećanje njihove zaposljivosti, dio su uobičajenih troškova poslovanja koje privredno društvo mora pokriti iz sopstvenih izvora. Zbog toga se svaki doprinos države za te troškove mora smatrati za pomoć. To važi i nezavisno od toga da li se plaćanja vrše direktno privrednom društvu ili zaposlenima preko državne agencije.
  34. Komisija nema *a priori* prigovor na takvu pomoć ako se dodjeljuje privrednom društvu u poteškoćama jer donosi ekonomske koristi koje prelaze interese dotičnog privrednog društva, čime se omogućavaju strukturalne promjene i smanjuju problemi.
  35. Osim što pruža neposrednu finansijsku podršku, takva se pomoć u načelu dodjeljuje u vezi sa određenim programom restrukturiranja za osposobljavanje, savjetovanje i praktičnu pomoć pri pronalaženju drugog zaposlenja, pomoć prilikom premještanja kao i stručnog osposobljavanja i pomoć za zaposlene koji žele da pokrenu novi posao. Budući da se takvim mjerama kojima se povećava zaposljivost viška radnika doprinosi ostvarivanju cilja smanjivanja socijalnih problema, Komisija dosledno ima pozitivan stav prema takvoj pomoći ako se dodjeljuje privrednim društvima u poteškoćama.

3. SPOJIVOST SA UNUTRAŠNJIM TRŽIŠTEM

36. Okolnosti u kojima se državna pomoć privrednim društvima u poteškoćama može odobriti kao spojiva sa unutrašnjim tržištem utvrđeni su članom 107 st. 2 i 3 Ugovora. Na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) Komisija je ovlaštena da odobri „pomoć za olakšavanje razvoja određenih privrednih djelatnosti [...] kada takva pomoć ne utiče negativno na uslove trgovanja u obimu koji bi bio suprotan zajedničkom interesu”. To naročito važi kada je pomoć potrebna da se otklone razlike prouzrokovane tržišnim nedostacima ili da se obezbijedi ekonomska i socijalna kohezija.
37. Mjere pomoći u korist velikih privrednih društava moraju se pojedinačno prijaviti Komisiji. Pod određenim uslovima Komisija može odobriti šeme za manje iznose pomoći malim i srednjim privrednim društvima i manjim privrednim društvima u državnom vlasništvu: ti uslovi utvrđeni su u Poglavlju 6³⁰).
38. Prilikom ocjenjivanja da li se prijavljena pomoć može proglasiti spojivom sa unutrašnjim tržištem, Komisija razmatra da li je ispunjen svaki od sljedećih uslova:
  - (a) doprinos precizno definisanom cilju od zajedničkog interesa: mjera državne pomoći mora biti usmjerena na cilj od zajedničkog interesa u skladu sa članom 107 stav 3 Ugovora (odjeljak 3.1.).
  - (b) potreba za intervencijom države: mjera državne pomoći mora biti usmjerena na situaciju u kojoj pomoć može da donese bitno poboljšanje koje tržište samo ne može da ostvari, na primjer otklanjanjem tržišnog nedostatka ili rješavanjem problema u pogledu jednakosti ili kohezije (odjeljak 3.2.).
  - (c) primjerenost mjere pomoći: mjera pomoći neće se smatrati spojivom ukoliko se isti cilj može ostvariti nekom drugom mjerom, kojom se u manjoj mjeri narušava konkurencija (odjeljak 3.3.).
  - (d) podsticajni efekat: mora se dokazati da bi se bez pomoći restrukturiranje, prodaja ili likvidacija korisnika sprovela na način kojim se ne bi ostvario cilj od zajedničkog interesa (odjeljak 3.4.).
  - (e) proporcionalnost pomoći (pomoć svedena na minimum): pomoć ne smije premašiti najmanji iznos potreban za ostvarenje cilja od zajedničkog interesa (odjeljak 3.5.).
  - (f) izbjegavanje neprimjerenih negativnih efekata na konkurenciju i trgovinu između država članica: negativni efekti pomoći moraju biti dovoljno ograničeni, tako da opšti rezultat mjere bude pozitivan (odjeljak 3.6.).
  - (g) transparentnost pomoći: države članice, Komisija, privredni subjekti i javnost moraju imati jednostavan pristup svim relevantnim aktima i bitnim informacijama o dodijeljenoj pomoći (odjeljak 3.7.).
39. Ako nije ispunjen bilo koji od prethodno navedenih kriterijuma, pomoć se neće smatrati spojivom sa unutrašnjim tržištem.
40. Opšti rezultat određenih kategorija šema može nadalje biti predmet zahtjeva naknadne (*ex post*) evaluacije kako je opisano u tač. 118, 119 i 120 ovih smjernica.
41. Pored toga, ukoliko je mjera pomoći ili s njom povezani uslovi (uključujući način njenog finansiranja kada je način finansiranja sastavni dio mjere pomoći) neodvojivo povezana sa povredom prava Unije, pomoć se ne može proglasiti spojivom sa unutrašnjim tržištem³¹).
42. U ovom poglavlju Komisija utvrđuje uslove na osnovu kojih ocjenjuje svaki od kriterijuma iz tačke 38.

3.1. Doprinos cilju od zajedničkog interesa

43. S obzirom na važnost izlaska sa tržišta za proces rasta produktivnosti, samo sprečavanje izlaska privrednog društva sa tržišta ne predstavlja dovoljno opravdanje za dodjelu pomoći. Trebalo bi pružiti jasne dokaze da je pomoć namijenjena za ostvarivanje cilja od zajedničkog interesa, tj. da joj je cilj da spriječi socijalne probleme ili riješi tržišni nedostatak (odjeljak 3.1.1.) ponovnim uspostavljanjem dugoročne održivosti privrednog društva (odjeljak 3.1.2.).

3.1.1. Dokazivanje socijalnih problema ili tržišnog nedostatka

44. Države članice moraju dokazati da bi neuspjeh korisnika vjerovatno uzrokovao ozbiljne socijalne probleme ili ozbiljan tržišni nedostatak, pri čemu naročito moraju prikazati da:
  - (a) stopa nezaposlenosti u odnosnom regionu/regionima (na nivou NUTS II):
    - i. veća je od prosjeka Unije, postojana i prate je poteškoće prilikom otvaranja novih radnih mjesta u odnosnom regionu/regionima ili
    - ii. veća je od nacionalnog prosjeka, postojana i prate je poteškoće prilikom otvaranja novih radnih mjesta u odnosnom regionu/regionima;

²⁹ U svojoj presudi u predmetu C-241/94 *Francuska protiv Komisije* [1996] Recueil I-4551, (Kimberly Clark Sopalin), Sud pravde je potvrdio da sistem finansiranja na diskrecionoj osnovi koji primjenjuju francuski nadležni organi, u okviru Nacionalnog fonda za zapošljavanje, može određena privredna društva staviti u povoljniji položaj u odnosu na druge i da je zbog toga riječ o pomoći u smislu člana 107 stav 1 Ugovora. Presuda Suda nije dovela u pitanje zaključak Komisije da je pomoć bila spojiva sa unutrašnjim tržištem.

³⁰ Da bi se izbjegle nedoumice: time se države članice ne sprečavaju da pojedinačno prijave pomoć dodijeljenu MSP i manjim privrednim društvima u državnom vlasništvu. U takvim slučajevima Komisija će ocijeniti pomoć na osnovu načela utvrđenih u ovim smjernicama.

³¹ V. na primjer predmet C-156/98 *Njemačka protiv Komisije* [2000] Recueil I-6857, tačka 78 i predmet C-333/07 *Régie Networks protiv Rhone Alpes Bourgogne* [2008] Recueil I-10807, tač. 94-116.

- (b) postoji rizik od prekida pružanja vašne usluge koju je teško nadomjestiti i koju nijedan konkurent ne bi mogao lako preuzeti (npr. nacionalni pružalac infrastrukture);
- (c) izlazak sa tržišta privrednog društva koje ima vašnu sistemsku ulogu u određenom regionu ili sektoru imao bi potencijalne negativne posljedice (na primjer, dobavljač vašnih inputa);
- (d) postoji rizik od prekida kontinuiteta pružanja usluga od opšteg ekonomskog interesa;
- (e) neuspjeh ili negativni podsticaji kreditnih tržišta doveli bi do stečaja inače održivog privrednog društva;
- (f) izlazak sa tržišta dotičnog privrednog društva doveo bi do nepovratnog gubitka vašnog tehničkog znanja odnosno stručnosti ili
- (g) pojavile bi se slične situacije ozbiljnih problema koje odnosna država članica valjano potkrijepi.

3.1.2. Plan restrukturiranja i ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti

- 45. Pomoć za restrukturiranje u smislu ovih smjernica ne može se ograničiti na finansijsku pomoć za pokriće ranijih gubitaka a da se pritom ne rješavaju uzroci tih gubitaka. Komisija će stoga u slučaju pomoći za restrukturiranje zahtijevati da predmetna država članica dostavi izvodljiv, koherentan i dalekosežan plan restrukturiranja za ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti korisnika³²). Restrukturiranje može uključivati jedan ili više sljedećih elemenata: reorganizaciju i racionalizaciju djelatnosti korisnika na efikasnijoj osnovi, što obično uključuje napuštanje djelatnosti koje ostvaruju gubitke, restrukturiranje postojećih djelatnosti koje ponovo mogu postati konkurentne i, po mogućnosti, diverzifikaciju u pravcu novih i održivih djelatnosti. To po pravilu uključuje i finansijsko restrukturiranje u obliku ubrizgavanja kapitala od strane novih ili postojećih akcionara i smanjenje duga od strane postojećih povjerilaca.
- 46. Dodjela pomoći mora se stoga usloviti sprovođenjem plana restrukturiranja koji Komisija mora da odobri u svim slučajevima *ad hoc* pomoći.
- 47. Planom restrukturiranja mora se ponovno uspostaviti dugoročna održivost korisnika u razumnom roku i na osnovu realnih pretpostavki o budućim uslovima poslovanja koji bi trebalo da isključuju svaku dodatnu državnu pomoć koja nije obuhvaćena planom restrukturiranja. Period restrukturiranja trebalo bi da bude što kraći. Plan restrukturiranja mora se sa svim relevantnim pojedinostima dostaviti Komisiji i mora naročito sadržati podatke navedene u ovom odjeljku (3.1.2.).
- 48. U planu restrukturiranja moraju se opisati uzroci poteškoća korisnika i njegove slabosti, kao i navesti na koji način će se predložnim mjerama restrukturiranja otkloniti osnovni problemi korisnika.
- 49. Plan restrukturiranja mora da sadrži informacije o poslovnom modelu korisnika, iz kojih se može vidjeti na koji način će plan doprinijeti dugoročnoj održivosti korisnika. To bi naročito trebalo da uključuje informacije o organizacionoj strukturi korisnika, finansiranju, korporativnom upravljanju i svim drugim relevantnim aspektima. U planu restrukturiranja trebalo bi ocijeniti da li su se poteškoće korisnika mogle izbjeći odgovarajućom i blagovremenom reakcijom uprave i, ukoliko je tako, trebalo bi dokazati da su izvršene odgovarajuće promjene u upravljanju. Ako poteškoće korisnika proizilaze iz nedostataka njegovog poslovnog modela ili sistema korporativnog upravljanja, zahtijevaće se odgovarajuće promjene.
- 50. Očekivane rezultate planiranog restrukturiranja trebalo bi prikazati u obliku osnovnog scenarija kao i u obliku pesimističnog (ili najgoreg mogućeg) scenarija. Za te potrebe u planu restrukturiranja trebalo bi, između ostalog, uzeti u obzir trenutno stanje i buduće mogućnosti ponude i tražnje na relevantnom proizvodnom tržištu kao i glavne činioce troškova industrije, što treba da odražava pretpostavke osnovnog i najgoreg scenarija, kao i konkretne prednosti i slabosti korisnika. Pretpostavke bi trebalo uporediti sa odgovarajućim mjerilima na nivou sektora i trebalo bi ih, po potrebi, prilagoditi kako bi bile usklađene sa okolnostima svojstvenim određenoj državi i sektoru. Korisnik treba da obezbijedi istraživanje tržišta i analizu osjetljivosti kojima se utvrđuju najvažniji parametri uspješnosti korisnika i glavni faktori predviđenih rizika.
- 51. Ponovno uspostavljanje održivosti korisnika trebalo bi da se prvenstveno zasniva na unutrašnjim mjerama, što bi naročito podrazumijevalo napuštanje djelatnosti koje bi i dalje srednjoročno uzrokovale strukturne gubitke. Ponovno uspostavljanje održivosti ne smije da zavisi od optimističkih pretpostavki o spoljnim činiocima kao što su kolebanje cijena, tražnja ili ponuda ograničenih resursa niti se može povezivati sa tim da korisnik postigne bolje rezultate od tržišta i svojih konkurenata ili da ulazi ili se širi u nove djelatnosti u kojima nema iskustva niti dokazane rezultate (osim ukoliko je to opravdano i potrebno iz razloga diverzifikacije i održivosti).
- 52. Dugoročna održivost postigne se ukoliko privredno društvo može da obezbijedi odgovarajući predviđeni prinos na kapital nakon što je pokrilo sve svoje troškove uključujući amortizaciju i finansijske troškove. Restrukturirano privredno društvo trebalo bi da bude sposobno da se samostalno nadmeće na tržištu.

3.2. Potreba za intervencijom države

- 53. Države članice koje namjeravaju da dodijele pomoć za restrukturiranje moraju dostaviti porećenje sa vjerodostojnim alternativnim scenarijem koji ne uključuje državnu pomoć, i tim porećenjem pokazati da se odgovarajući cilj ili ciljevi iz odjeljka 3.1.1. ne bi ostvarili ili bi se ostvarili u manjoj mjeri u slučaju tog alternativnog scenarija. Takvi scenariji mogu, na primjer, da uključuju reorganizaciju duga, prodaju imovine, prikupljanje privatnog kapitala, prodaju konkurentima ili podjelu preduzeća, što bi se sprovelo pokretanjem postupka u slučaju insolventnosti, postupkom reorganizacije ili na neki drugi način.

3.3. Primjerenost

- 54. Države članice trebalo bi da obezbijede da se pomoć dodjeljuje u obliku koji omogućava da se cilj ostvari na način kojim se u najmanjoj mjeri narušava konkurencija. U slučaju privrednih društava u poteškoćama to se može postići na način da se obezbijedi da je vrsta dodijeljene pomoći primjerena za rješavanje poteškoća korisnika i da se za nju zahtijeva odgovarajuća naknada. U ovom se odjeljku utvrđuju zahtjevi koji se moraju ispuniti kako bi se dokazalo da je mjera pomoći primjerena.

3.3.1. Pomoć za spašavanje

- 55. Da bi Komisija odobrila pomoć za spašavanje, moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:
  - (a) mora se sastojati od privremene podrške za likvidnost u obliku garancija za zajam ili zajmova;
  - (b) finansijski troškovi zajma ili u slučaju garancija za zajam ukupni finansijski troškovi zajma obezbijećenog garancijom, uključujući kamatnu stopu zajma i premiju za garanciju, moraju biti u skladu sa tačkom 56;
  - (c) osim ako je drukčije utvrđeno u dolje navedenoj tački (d), svaki zajam mora se otplatiti i svaka garancija mora prestati da važi najkasnije šest mjeseci nakon isplate prve rate korisniku;

³² Indikativni model plana restrukturiranja utvrđen je u Prilogu II.

- (d) države članice moraju se obavezati da će Komisiji, najkasnije šest mjeseci nakon odobravanja mjere pomoći za spašavanje ili u slučaju pomoći koja nije prijavljena najkasnije šest mjeseci nakon isplate prve rate korisniku, dostaviti:
- i. dokaz da je zajam u cjelosti otplaćen i/ili da je garancija istekla; ili
  - ii. plan restrukturiranja iz odjeljka 3.1.2, ukoliko korisnik ispunjava uslove za privredno društvo u poteškoćama (a ne da se samo suočava sa ozbiljnom potrebom za likvidnošću u okolnostima predviđenim u tački 29 ovog dokumenta); nakon dostavljanja plana restrukturiranja, odobrenje pomoći za spašavanje automatski se produžava sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o planu restrukturiranja, osim ukoliko Komisija odluči da takvo produženje nije opravdano ili da ga treba ograničiti vremenski ili u području primjene; kada se utvrdi i počne sprovoditi plan restrukturiranja za koji je zatražena pomoć, sva dodatna pomoć smatra se da predstavlja pomoć za restrukturiranje; ili
  - iii. plan likvidacije u kojem su obrazloženi koraci koji vode ka likvidaciji korisnika u razumnom vremenskom roku bez dodatne pomoći.
- (e) Pomoć za spašavanje ne smije se koristiti za finansiranje strukturnih mjera kao što je preuzimanje značajnih poslovnih jedinica ili imovine, osim ukoliko su potrebne za opstanak korisnika tokom perioda spašavanja.
56. Visina naknade koju je korisnik obavezan da plati za pomoć za spašavanje trebalo bi da odražava osnovnu kreditnu sposobnost korisnika, ne uzimajući u obzir trenutne efekte poteškoća sa likvidnošću i državne podrške, i trebalo bi da pruži podsticaj korisniku da što prije otplati pomoć. Komisija će stoga zahtijevati da naknada bude utvrđena po stopi koja nije niža od referentne stope utvrđene u Saopštenju o referentnoj stopi⁽³³⁾ za oslabljena privredna društva sa uobičajenim stepenom kolateralizacije (trenutno jednogodišnja stopa IBOR uvećana za 400 baznih poena)⁽³⁴⁾ i da se poveća za najmanje 50 baznih poena za pomoć za spašavanje čije se odobrenje produžava u skladu sa tačkom 55 podtačka (d)ii.
57. Ukoliko postoje dokazi da stopa utvrđena u tački 56 nije primjereno mjerilo, na primjer ako se znatno razlikuje od tržišne cijene sličnih instrumenata koje je korisnik nedavno izdao, Komisija može na odgovarajući način prilagoditi zahtijevanu visinu naknade.

3.3.2. Pomoć za restrukturiranje

58. Države članice slobodno biraju oblik pomoći za restrukturiranje. Međutim, pritom moraju obezbijediti da je odabrani instrument primjeren za svrhu za koju je namijenjen. Države članice trebalo bi naročito da ocijene da li se problemi korisnika odnose na likvidnost ili solventnost i da odaberu odgovarajuće instrumente za rješavanje utvrđenih problema. Na primjer, u slučaju problema sa solventnošću primjereno rješenje moglo bi biti povećanje imovine dokapitalizacijom, dok bi u situaciji u kojoj se problemi uglavnom odnose na likvidnost, mogla biti dovoljna pomoć u obliku zajma ili garancija za zajam.

3.4. Podsticajni efekat

59. Države članice koje namjeravaju da dodijele pomoć za restrukturiranje moraju dokazati da bi bez pomoći došlo do restrukturiranja, prodaje ili likvidacije korisnika na način kojim se ne bi ostvario cilj od zajedničkog interesa utvrđen u odjeljku 3.1.1. Ti dokazi mogu biti dio analize predstavljene u skladu sa tačkom 53.

3.5. Proporcionalnost pomoći/pomoć svedena na minimum

3.5.1. Pomoć za spašavanje

60. Pomoć za spašavanje mora biti ograničena na iznos koji je potreban da korisnik može i dalje da posluje tokom šest mjeseci. Prilikom utvrđivanja tog iznosa u obzir se uzima rezultat dobijen formulom iz Priloga I. Svaka pomoć koja je veća od iznosa dobijenog tim izračunavanjem odobriće se samo ako je propisno opravdana planom likvidnosti kojim se utvrđuju potrebe korisnika u pogledu likvidnosti tokom narednih šest mjeseci.

3.5.2. Pomoć za restrukturiranje

61. Iznos i intenzitet pomoći za restrukturiranje treba ograničiti na strogi minimum koji, imajući u vidu postojeća finansijska sredstva korisnika, njegovih akcionara ili poslovne grupe kojoj pripada, omogućava da se sprovede restrukturiranje. Mora se naročito obezbijediti dovoljan nivo sopstvenog doprinosa troškovima restrukturiranja i raspodjele tereta, kako je detaljnije utvrđeno u ovom odjeljku (3.5.2.). Pri takvom ocjenjivanju u obzir se uzima svaka prethodno dodijeljena pomoć za spašavanje.

3.5.2.1. Sopstveni doprinos

62. Za troškove restrukturiranja zahtijeva se znatan doprinos⁽³⁵⁾ iz sopstvenih sredstava korisnika pomoći, njegovih akcionara ili povjerilaca ili poslovne grupe kojoj pripada ili novih ulagača. Takav sopstveni doprinos trebalo bi u smislu efekata na solventnost ili likvidnost korisnika po pravilu da bude uporediv sa dodijeljenom pomoći. Ako na primjer pomoć koja će se dodijeliti jača vlasnički kapital korisnika, sopstveni doprinos trebalo bi na sličan način da sadrži mjere kojima se jača vlasnički kapital, kao što su prikupljanje svjetlog vlasničkog kapitala od postojećih akcionara, otpis postojećeg duga i kapitalnih obveznica ili konverzija postojećeg duga u kapital, ili prikupljanje novog spoljnog kapitala po tržišnim uslovima. Komisija će prilikom ocjenjivanja potrebnog obima mjera za ograničavanje narušavanja konkurencije u skladu sa tačkom 90 uzeti u obzir u kojoj mjeri sopstveni doprinos ima efekat uporediv sa dodijeljenom pomoći.
63. Doprinosi moraju biti konkretni, tj. stvarni, isključujući očekivane buduće dobiti kao što je novčani tok, i moraju biti što veći. Doprinos države ili javnog preduzeća može se uzeti u obzir samo ukoliko ne uključuje pomoć. To bi mogao biti slučaj, naročito, ukoliko doprinos obezbjeđuje subjekt koji je nezavisan od organa koji dodjeljuje pomoć (kao što je banka u vlasništvu države ili javno holding društvo) i koji donosi odluku o ulaganju na osnovu sopstvenih komercijalnih interesa⁽³⁶⁾.

³³ Saopštenje Komisije o reviziji metode utvrđivanja referentnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008, str. 6)

³⁴ Da bi se izbjegle nedoumice: napomena o naknadi pomoći za spašavanje u tabeli o kreditnim maržama sadržanoj u tom saopštenju ne primjenjuje se na pomoć koja se ocjenjuje na osnovu ovih smjernica.

³⁵ Ovaj doprinos ne smije da uključuje nikakvu pomoć. To nije slučaj ako, na primjer, zajam podrazumijeva subvencionisanu kamatnu stopu ili su za njega izdate državne garancije koje sadrže elemente pomoći.

³⁶ V. na primjer Odluku Komisije u predmetu SA.32698 *Air Åland*.

64. Sopstveni doprinos obično se smatra adekvatnim ako iznosi najmanje 50% troškova restrukturiranja. U izuzetnim okolnostima i u slučajevima posebnih problema, koje država članica mora dokazati, Komisija može prihvatiti doprinos koji je manji od 50% troškova restrukturiranja, pod uslovom da je iznos tog doprinosa i dalje znatan.

3.5.2.2. Raspodjela tereta

65. Ako se državna podrška dodjeljuje u obliku kojim se jača vlasnički kapital korisnika, na primjer kada država dodjeljuje bespovratna sredstva, ubrizgava kapital ili otpisuje dug, dejstvo toga može biti da se akcionari i podrećeni povjerioci štite od posljedica sopstvene odluke da izvrše ulaganje u korisnika. To može stvoriti moralni hazard i narušiti tržišnu disciplinu. Iz tog razloga pomoć za pokrivanje gubitaka treba dodjeljivati samo pod uslovima koji uključuju odgovarajuću raspodjelu tereta između postojećih ulagača.
66. Odgovarajuća raspodjela tereta po pravilu znači da postojeći akcionari, i po potrebi, podrećeni povjerioci moraju u potpunosti preuzeti gubitke. Podrećeni povjerioci trebalo bi da doprinesu preuzimanju gubitaka ili konverzijom u kapital ili otpisom glavnice odgovarajućih instrumenata. Stoga bi do intervencije države trebalo da dođe tek nakon što se svi gubici uzmu u obzir i pripisuju se postojećim akcionarima i imaojcima podrećenog duga⁽³⁷⁾. U svakom slučaju tokom perioda restrukturiranja trebalo bi spriječiti novčane odlive korisnika prema imaojcima vlasničkog kapitala ili podrećenog duga u mjeri u kojoj je to zakonski moguće, osim ako bi to nesrazmjerno uticalo na one koji su ubrizgali svjet i kapital.
67. Odgovarajuća raspodjela tereta znači i da bi svaku državnu pomoć kojom se jača vlasnički kapital korisnika trebalo dodjeljivati pod uslovima koji državi obezbjeđuju razumni udio u budućem prihodnom povećanju vrijednosti korisnika, imajući u vidu iznos ubrizganog državnog kapitala u porećenju sa preostalim iznosom kapitala društva nakon što se uzmu u obzir gubici.
68. Komisija može odobriti izuzeća od potpunog sprovođenja mjera iz tačke 66 ako bi te mjere inače dovele do nesrazmjernih rezultata. Takve situacije mogle bi uključivati slučajeve u kojima je iznos pomoći neznan u odnosu na sopstveni doprinos ili u kojima odnosna država članica dokazuje da bi podrećeni povjerioci u ekonomskom smislu primili manje nego u redovnom postupku zbog insolventnosti da nije dodijeljena državna pomoć.
69. Komisija neće sistemski od imalaca nadrećenog duga tražiti doprinos za poboljšanje stanja vlasničkog kapitala korisnika. Međutim, Komisija može smatrati da je takav doprinos osnova za smanjenje potrebnog obima mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije u skladu sa tačkom 90.

3.6. Negativni efekti

3.6.1. Načelo jednkrotnosti pomoći

70. Kako bi se smanjili moralni hazard, podsticaji za prekomjerno preuzimanje rizika i potencijalno narušavanje konkurencije, pomoć privrednim društvima u poteškoćama treba dodjeljivati samo za jedan postupak restrukturiranja. To se naziva načelom jednkrotnosti pomoći. Ukoliko je privrednom društvu koje je već primilo pomoć u skladu sa ovim smjernicama potrebna dodatna takva pomoć, to pokazuje da se poteškoće privrednog društva ponavljaju ili da nijesu riješene na odgovarajući način kada je prethodno dodijeljena pomoć. Višekratne intervencije države vjerovatno će uzrokovati probleme moralnog hazarda i narušavanja konkurencije koji su suprotni zajedničkom interesu.
71. Ako je planirana pomoć za spašavanje ili restrukturiranje prijavljena Komisiji, država članica mora navesti da li je dotično privredno društvo već prethodno primilo pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje ili privremenu podršku za restrukturiranje, uključujući svaku takvu pomoć dodijeljenu prije stupanja na snagu ovih smjernica i neprijavljenju pomoć⁽³⁸⁾. U tom slučaju i ako je prošlo manje od deset godina⁽³⁹⁾ od dodjele pomoći, završetka perioda restrukturiranja ili prekida sprovođenja plana restrukturiranja (zavisno od toga koji je od tih događaja bio zadnji), Komisija neće odobriti dodatnu pomoć u skladu sa ovim smjernicama.
72. Izuzeća od tog pravila dozvoljena su u sljedećim slučajevima:
- (a) ako se pomoć za restrukturiranje dodjeljuje nakon pomoći za spašavanje kao dio jedinstvenog postupka restrukturiranja;
- (b) ako su pomoć za spašavanje ili privremena podrška za restrukturiranje dodijeljene u skladu sa ovim smjernicama a nakon te pomoći nije uslijedila pomoć za restrukturiranje, ako:
- i. se u trenutku dodjele pomoći u skladu sa ovim smjernicama razumno moglo smatrati da će korisnik biti održiv u dugoročnom periodu i
- ii. nova pomoć za spašavanje ili restrukturiranje bude potrebna nakon najmanje pet godina zbog nepredvidljivih okolnosti⁽⁴⁰⁾ za koje korisnik nije odgovoran;
- (c) u izuzetnim i nepredvidljivim okolnostima za koje korisnik nije odgovoran.
73. Bilo koja promjena u vlasničkoj strukturi korisnika do koje dođe nakon dodjele pomoći ili bilo koji sudski ili upravni postupak čiji je učinak saniranje bilansa, smanjenje obaveza ili otpis prethodnih dugova, ni na koji način ne utiče na primjenu načela jednkrotnosti pomoći ako je riječ o istom privrednom društvu koje nastavlja poslovanje.
74. Ako je pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje ili privremenu podršku za restrukturiranje dobila poslovna grupa, Komisija po pravilu ne odobrava dodatnu pomoć za spašavanje ili restrukturiranje za samu grupu ili neke od subjekata koji pripadaju grupi osim ako je proteklo deset godina od dodjele pomoći, završetka perioda restrukturiranja ili prekida sprovođenja plana restrukturiranja, zavisno od toga koji je događaj bio zadnji. Ako je subjekt koji pripada poslovnoj grupi primio pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje ili privremenu podršku za restrukturiranje, grupa kao cjelina kao i drugi subjekti u grupi mogu dobiti pomoć za spašavanje ili restrukturiranje (pod uslovom da su ispunjene ostale odredbe ovih smjernica), sa izuzetkom korisnika kojem je ranije dodijeljena pomoć. Države članice moraju dokazati da se pomoć neće prenositi sa grupe ili sa drugih subjekata iz grupe na korisnika kojem je ranije dodijeljena pomoć.
75. Ako privredno društvo preuzme imovinu drugog privrednog društva, a naročito privrednog društva koje je bilo predmet jednog od postupaka iz tačke 73 ili postupka zbog insolventnosti pokrenutog na osnovu domaćeg prava i koje je već dobilo pomoć za spašavanje ili

³⁷ Zbog toga se u trenutku pružanja pomoći mora utvrditi bilans stanja privrednog društva.

³⁸ U pogledu neprijavljene pomoći Komisija će u svojoj ocjeni uzeti u obzir mogućnost da se ta pomoć mogla proglasiti spojivom sa unutrašnjim tržištem kao druga pomoć koja nije pomoć za spašavanje ili restrukturiranje.

³⁹ Pet godina u slučaju sektora primarne poljoprivredne proizvodnje.

⁴⁰ Nepredvidljiva okolnost je okolnost koju uprava korisnika ni na koji način nije mogla predvidjeti u trenutku izrade plana restrukturiranja i koja nije nastala zbog nemara ili grešaka uprave korisnika ili odluka grupe kojoj pripada.

restrukturiranje ili privremenu podršku za restrukturiranje, za kupca ne važi načelo jednokratnosti pomoći, pod uslovom da ne postoji ekonomski kontinuitet između starog privrednog društva i kupca⁴¹).

3.6.2. Mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije

76. Prilikom dodjele pomoći za restrukturiranje moraju se preduzeti mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije kako bi se štetni efekti na uslove trgovanja sveli na najmanju moguću mjeru i kako bi pozitivni efekti premašili štetne. Komisija ocjenjuje odgovarajući oblik i obim takvih mjera u skladu sa ovim odjeljkom (3.6.2.).

3.6.2.1. Priroda i oblik mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije

77. Ne dovodeći u pitanje tačku 84, mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije po pravilu su strukturne mjere. Ako je potrebno rješavati probleme narušavanja konkurencije u pojedinim slučajevima, Komisija može prihvatiti mjere ponašanja osim onih utvrčenih u tački 84 ili mjere za otvaranje tržišta umjesto nekih ili svih strukturnih mjera koje bi se inače zahtijevale.

Strukturne mjere – prodaja imovine i smanjenje poslovnih aktivnosti

78. Na osnovu ocjene u skladu sa kriterijumima za odmjeravanje mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije (utvrđene u odjeljku 3.6.2.2.), od privrednih društava koja koriste pomoć za restrukturiranje može se zatražiti da prodaju imovinu ili smanje kapacitet ili prisustvo na tržištu. Takve mjere trebalo bi sprovesti naročito na tržištu ili tržištima na kojima će privredno društvo imati značajan tržišni položaj nakon restrukturiranja, a naročito na onima na kojima postoji znatan višak kapaciteta. Prodaju imovine radi ograničavanja narušavanja konkurencije trebalo bi sprovesti bez neopravdanog odlaganja, uzimajući u obzir vrstu imovine koja se prodaje i sve prepreke njenoj prodaji⁴²), a u svakom slučaju prije kraja sprovođenja plana restrukturiranja. Prodaja imovine, otpis dugova i napuštanje djelatnosti koje ostvaruju gubitke, koji bi u svakom slučaju bili potrebni da bi se ponovo uspostavila održivost, u načelu se ne smatraju dovoljnim za rješavanje narušavanja konkurencije, s obzirom na načela utvrđena u odjeljku 3.6.2.2.
79. Da bi se takvim mjerama osnažila konkurencija i doprinijelo unutrašnjem tržištu, trebalo bi da podržavaju ulazak na tržište novih konkurenata, širenje postojećih malih konkurenata ili prekograničnu djelatnost. Trebalo bi izbjegavati povlačenje na nacionalna tržišta i fragmentaciju unutrašnjeg tržišta.
80. Mjerama kojima se ograničava narušavanje konkurencije ne bi trebalo pogoršavati strukturu tržišta. Strukturne mjere bi stoga u načelu trebalo da budu u obliku prodaje imovine u skladu sa konceptom nastavka poslovanja održivih samostalnih preduzeća koja bi, ukoliko bi ih vodio odgovarajući kupac, dugoročno mogla uspješno da se nadmeću na tržištu. U slučaju da takav subjekt nije dostupan, korisnik bi mogao da izdvoji i naknadno da proda postojeću i na odgovarajući način finansiranu djelatnost, stvarajući tako novi i održivi subjekt koji bi trebalo da može da se nadmeće na tržištu. Strukturne mjere koje se sprovode samo u obliku prodaje imovine i ne uključuju stvaranje održivog subjekta koji može da se nadmeće na tržištu manje su uspješne u očuvanju konkurencije i stoga se odobravaju samo u izuzetnim slučajevima kada odnosna država članica dokaže da nijedan drugi oblik strukturnih mjera ne bi bio izvodljiv ili da bi se drugim strukturnim mjerama ozbiljno ugrozila ekonomska održivost privrednog društva.
81. Korisnik bi trebalo da olakša prodaju imovine, na primjer odvajanjem aktivnosti i saglasnošću da neće vrbovati klijente prodalog dijela preduzeća.
82. Ako se ispostavi da bi moglo biti teško pronaći kupca za imovinu koju korisnik predlaže da proda, korisnik mora, čim sazna za takve poteškoće, da odredi druge oblike prodaje ili mjere koje treba preduzeti u vezi sa predmetnim tržištem ili tržištima ako ne uspije prva prodaja imovine.

Mjere ponašanja

83. Cilj mjera ponašanja je da se obezbijedi da se pomoć koristi samo za finansiranje ponovnog uspostavljanja dugoročne održivosti i da se ne zloupotrebljava kako bi se produži ili ozbiljni i trajni poremećaji strukture tržišta ili kako bi se korisnik zaštitio od zdrave konkurencije.
84. Sljedeće mjere ponašanja moraju se primjenjivati u svim slučajevima da bi se izbjeglo slabljenje dejstva strukturnih mjera i po pravilu bi ih trebalo sprovoditi u isto vrijeme kada i plan restrukturiranja:
  - (a) od korisnika treba zahtijevati da se tokom restrukturiranja suzdrže od sticanja akcija u privrednim društvima, osim kada je to nužno da bi se obezbijedila dugoročna održivost korisnika. Time se nastoji obezbijediti da se pomoć koristi za ponovno uspostavljanje održivosti, a ne za finansiranje ulaganja ili širenje prisustva korisnika na postojećim ili novim tržištima. Nakon prijavljivanja, Komisija može svako takvo sticanje odobriti kao dio plana restrukturiranja;
  - (b) od korisnika treba zahtijevati da prilikom stavljanja na tržište svojih proizvoda i usluga ne razglase državnu pomoć kao konkurentnu prednost.
85. U izuzetnim okolnostima od korisnika će se možda morati zahtijevati da se suzdrže od poslovnog ponašanja čiji je cilj brzi rast njihovog tržišnog udjela koji se odnosi na posebne proizvode ili geografska tržišta nučenjem uslova (na primjer u pogledu cijena ili drugih komercijalnih uslova) koje konkurenti koji ne primaju državnu pomoć ne mogu ponuditi. Takva će se ograničenja primjenjivati samo ukoliko se nijednom drugom strukturnom mjerom ili mjerom ponašanja ne može na odgovarajući način riješiti utvrđeno narušavanje konkurencije i ako se takvom mjerom samom po sebi ne ograničava konkurencija na predmetnom tržištu. Za potrebe primjene takvog zahtjeva, Komisija će uporediti uslove koje nudi korisnik sa uslovima koje nude vjerodostojni konkurenti sa znatnim tržišnim udjelom.

Mjere za otvaranje tržišta

86. U okviru svoje opšte ocjene Komisija će razmotriti moguće obaveze država članica u vezi sa mjerama koje donosi sama država članica ili korisnik, a kojima je cilj da podstaknu otvorenija, zdravija i konkurentnija tržišta, kao na primjer podržavanjem ulaska na tržište ili izlaska sa tržišta. To bi naročito moglo uključivati mjere kojima se za druge subjekte u Uniji u skladu sa pravom Unije otvaraju određena tržišta koja su neposredno ili posredno povezana sa djelatnostima korisnika. Takve inicijative mogu zamijeniti druge mjere za ograničavanje narušavanja konkurencije koje bi se inače zahtijevale od korisnika.

⁴¹ V. spojene predmete C-328/99 i C-399/00 *Italija i SIM 2 Multimedia protiv Komisije* [2003] Recueil I-4035; spojene predmete T-415/05, T-416/05 i T-423/05 *Grčka i drugi protiv Komisije* [2010] Recueil II-4749; predmet T-123/09 *Ryanair protiv Komisije*, nije još objavljeno (Evropski sud pravde potvrdio u tal benom postupku u predmetu C-287/12 P, nije još objavljeno).

⁴² Na primjer, moguća je prodaja portfelja ili individualne imovine, i trebalo bi je stoga sprovesti u znatno kraćem roku od prodaje preduzeća koje nastavlja da posluje, naročito kada to preduzeće treba prije toga izdvojiti iz većeg subjekta.

3.6.2.2. Odmjeravanje mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije

87. Mjerama kojima se ograničava narušavanje konkurencije trebalo bi da se rješavaju i problemi moralnog hazarda i moguća narušavanja tržišta na kojima korisnik posluje. Obim tih mjera zavisio bi od nekoliko čimbenika, kao što su naročito: obim i priroda pomoći i uslovi i okolnosti pod kojima je pomoć dodijeljena; veličina⁽⁴³⁾ i relativna važnost korisnika na tržištu i karakteristike predmetnog tržišta; i obim preostalih problema moralnog hazarda nakon primjene mjera sopstvenog doprinosa i raspodjele tereta.
88. Komisija će naročito razmotriti obim, kada je to primjereno na osnovu približnih vrijednosti, i prirodu pomoći kako u apsolutnim vrijednostima tako i u odnosu na imovinu korisnika i veličinu cjelokupnog tržišta.
89. Komisija će ocijeniti veličinu i relativnu važnost korisnika na njegovom tržištu ili tržištima i prije i poslije restrukturiranja, kako bi procijenila vjerovatne efekte pomoći na ta tržišta u odnosu na vjerovatni ishod u slučaju izostanka državne pomoći. Mjere se prilagođavaju karakteristikama⁽⁴⁴⁾ tržišta kako bi se obezbijedilo očuvanje efikasne konkurencije.
90. Što se tiče zabrinutosti u pogledu moralnog hazarda, Komisija će ocjenjivati i stepen sopstvenog doprinosa i raspodjele tereta. Stepovima sopstvenog doprinosa i raspodjele tereta koji su viši od onih koji su propisani odjeljkom 3.5.2., može se ograničavanjem iznosa pomoći i moralnog hazarda, smanjiti potrebni obim mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije.
91. Budući da se aktivnostima restrukturiranja može narušiti unutrašnje tržište, mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije i koje pomažu u da se obezbijedi da nacionalna tržišta ostanu otvorena i konkurentna razmatraće se na pozitivan način.
92. Mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije ne bi trebalo da ugrožavaju izgleda za ponovno uspostavljanje održivosti korisnika, što može biti slučaj ako je sprovođenje mjere vrlo skupo ili ako bi se, u izuzetnim slučajevima koje odnosi članica valjano potkrijepi, tom mjerom smanjila aktivnost korisnika do te mjere da bi bilo ugroženo ponovno uspostavljanje njegove održivosti, niti bi takve mjere trebalo sprovesti na štetu potrošača i konkurencije.
93. Pomoć za pokrivanje socijalnih troškova restrukturiranja koji su opisani u tač. 32 do 35 mora biti jasno određena u planu restrukturiranja jer se pomoć za socijalne mjere isključivo u korist viška zaposlenih ne uzima u obzir prilikom utvrđivanja obima mjera kojima se ograničava narušavanje konkurencije. U zajedničkom interesu Komisija će obezbijediti da su, u okviru plana restrukturiranja, socijalni efekti restrukturiranja u državama članicama, osim državne članice koja pomoć dodjeljuje, što manji.

3.6.3. Primaoci prethodne nezakonite pomoći

94. Ako je privrednom društvu u poteškoćama prethodno dodijeljena nezakonita pomoć u odnosu na koju je Komisija donijela negativnu odluku koja sadrži nalog za povraćaj, i ako povraćaj nije izvršen što je suprotno članu 14 Regulative Savjeta (EZ) br. 659/1999⁽⁴⁵⁾, prilikom ocjenjivanja bilo koje pomoći koja se u skladu sa ovim smjernicama dodjeljuje istom privrednom društvu u obzir će se uzeti, kao prvo, kumulativni efekat stare i nove pomoći i, kao drugo, činjenica da stara pomoć nije vraćena⁽⁴⁶⁾.

3.6.4. Posebni uslovi za odobravanje pomoći

95. Komisija može utvrditi uslove i obaveze koje smatra potrebnim da se obezbijedi da pomoć ne narušava konkurenciju u obimu koji bi bio suprotan zajedničkom interesu, ukoliko se odnosi članica nije obavezala da će donijeti takve odredbe. Komisija od državne članice može, na primjer, zahtijevati da sama preduzme određene mjere, da utvrdi određene obaveze korisnika ili da se suzdrži od dodjele drugih vrsta pomoći korisniku tokom perioda restrukturiranja.

3.7. Transparentnost

96. Državne članice obezbjeđuju da se na sveobuhvatnoj internet stranici o državnoj pomoći, na nacionalnom ili regionalnom nivou, objave sljedeće informacije:
  - cjelokupan tekst odobrene šeme pomoći ili odluke o dodjeli individualne pomoći i njenih odredaba o sprovođenju, ili link na taj tekst,
  - identitet organa koji dodjeljuje(u) pomoć,
  - identitet pojedinih korisnika, oblik i iznos pomoći dodijeljene svakom korisniku, datum dodjele, vrsta privrednog društva (MSP/veliko privredno društvo), region u kojem se korisnik nalazi (na nivou NUTS II) i glavni privredni sektor u kojem korisnik djeluje (na nivou grane NACE)⁽⁴⁷⁾.

Od takvog se zahtjeva može odustati prilikom dodjele individualne pomoći u visini manjoj od 500 000 EUR (60 000 EUR za korisnike koji djeluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje). Za šeme u obliku poreske olakšice, informacije o iznosima individualne pomoći⁽⁴⁸⁾ mogu se dati u sljedećim rasponima (u milionima EUR): [0,06 – 0,5] (za korisnike koji djeluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje); [0,5 – 1]; [1 – 2]; [2 – 5]; [5 – 10]; [10 – 30]; [30 i više].

Te informacije moraju se objaviti nakon donošenja odluke o dodjeli pomoći, moraju se čuvati najmanje 10 godina i moraju biti dostupne široj javnosti bez ograničenja⁽⁴⁹⁾. Od državne članice neće se zahtijevati da navedene informacije objave prije 1. jula 2016. godine⁽⁵⁰⁾.

⁴³ U tom smislu Komisija može uzeti u obzir i da li je korisnik srednje ili veliko privredno društvo.

⁴⁴ U obzir se naročito mogu uzeti nivo koncentracije, ograničenja kapaciteta, nivo profitabilnosti i prepreke ulasku i širenju.

⁴⁵ Regulative Savjeta (EZ) br. 659/1999 od 22. marta 1999. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu člana 93 Ugovora o EZ (SL L 83, 27.3.1999, str. 1).

⁴⁶ Predmet C-355/95 P, *Textilwerke Deggendorf protiv Komisije i drugih* [1997] Recueil I-2549.

⁴⁷ Uz izuzetak poslovnih tajni i drugih povjerljivih informacija u propisno opravdanim slučajevima i za koje je potrebna saglasnost Komisije (Saopštenje Komisije o profesionalnoj tajni u odlukama o državnoj pomoći, C(2003) 4582, SL C 297, 9.12.2003, str. 6).

⁴⁸ Iznos koji se objavljuje je maksimalni dozvoljeni iznos poreske olakšice, a ne iznos koje se odbija svake godine (npr. u kontekstu poreskog odbitka, objavljuje se maksimalni dozvoljeni iznos poreskog odbitka, a ne stvarni iznos koji može zavisiti od oporezivih prihoda i svake se godine razlikovati).

⁴⁹ Te se informacije objavljuju u roku od šest mjeseci od datuma dodjele (ili za pomoć u obliku poreske olakšice u roku od jedne godine od datuma poreske prijave). U slučaju nezakonite pomoći državne članice obavezne su da obezbijede naknadno objavljivanje tih informacija u roku od šest mjeseci od datuma odluke Komisije. Informacije su dostupne u formatu koji omogućava pretražiti vanje, izdvajanje i jednostavno objavljivanje podataka na internetu, na primjer u formatu CSV ili XML.

⁵⁰ Ne zahtijeva se objavljivanje informacija o pomoći dodijeljenoj prije 1. jula 2016. a u slučaju fiskalne pomoći, objavljivanje informacija o pomoći zatraženoj ili dodijeljenoj prije 1. jula 2016.

4. POMOĆ ZA RESTRUKTURIRANJE U POTPOMOGNUTIM PODRUČJIMA

97. Ekonomska i socijalna kohezija primarni su cilj Evropske unije na osnovu člana 174 Ugovora, a na osnovu člana 175 zahtijeva se da druge politike doprinose tom cilju (⁵¹). Komisija stoga uzima u obzir potrebe regionalnog razvoja prilikom ocjenjivanja pomoći za restrukturiranje u potpomognutim područjima. Međutim, činjenica da posrnulo privredno društvo ima sjedište na potpomognutom području ne opravdava popustljiv pristup pomoći za restrukturiranje: srednjoročno i dugoročno vještački opstanak privrednih društava ne pomaže regionu. Nadalje, za pospješivanje regionalnog razvoja najkorisnije je za sam region da koristi sopstvena sredstva na način da brzo razvija djelatnosti koje su održive i trajne. Konačno, narušavanje konkurencije mora se svesti na minimum, čak i u slučaju pomoći privrednim društvima u potpomognutim područjima. U tom kontekstu treba uzeti u obzir moguće štetne efekte „prelivanja” koji se mogu pojaviti u predmetnom području i u drugim potpomognutim područjima.
98. Prema tome kriterijumi iz Poglavlja 3 primjenjuju se isto tako i na potpomognuta područja, čak i ako se uzmu u obzir potrebe regionalnog razvoja. Međutim, ako nije drukčije predviđeno pravilima o državnoj pomoći u određenom sektoru, Komisija i u potpomognutim područjima primjenjuje odredbe iz odjeljka 3.6.2. o mjerama za ograničavanje narušavanja konkurencije na način da se ograniče negativni sistemski uticaji na region. To bi naročito moglo uključivati manje stroge zahtjeve u smislu smanjivanja kapaciteta ili prisustva na tržištu. U takvim slučajevima pravi se razlika između područja koja mogu dobiti regionalnu pomoć na osnovu člana 107 stav 3 tačka (a) Ugovora i područja koja mogu dobiti pomoć na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) kako bi se u obzir uzela veća ozbiljnost regionalnih problema sa kojima se suočavaju ova prva područja. Ako to iziskuju posebne okolnosti u potpomognutim područjima, na primjer ako se korisnik zbog svoje lokacije na području koje prima pomoć suočava sa posebnim poteškoćama prilikom prikupljanja novog finansiranja na tržištu, Komisija može odobriti doprinos koji je manji od 50 % troškova restrukturiranja za potrebe tačke 64.

5. POMOĆ PRUŽAOCIMA USLUGA OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA U POTEŠKOĆAMA

99. Prilikom ocjenjivanja državne pomoći pružiocima usluga od opšteg ekonomskog interesa u poteškoćama Komisija uzima u obzir posebnu prirodu usluga od opšteg ekonomskog interesa, a naročito potrebu da se obezbijedi kontinuitet pružanja usluga u skladu sa članom 106 stav 2 Ugovora.
100. Pružaoци usluga od opšteg ekonomskog interesa mogu zatražiti državnu pomoć da bi mogli nastaviti pružati usluge od opšteg ekonomskog interesa pod uslovima koji su u skladu sa njihovom dugoročnom održivošću. Za potrebe tačke 47 ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti može se stoga zasnivati naročito na pretpostavci da će svaka državna pomoć koja ispunjava uslove spojitosti iz Okvira o uslugama od opšteg ekonomskog interesa (⁵²), Odluke o uslugama od opšteg ekonomskog interesa (⁵³), Regulative (EZ) br. 1370/2007 Parlamenta i Savjeta (⁵⁴), Regulative (EZ) br. 1008/2008 Parlamenta i Savjeta (⁵⁵) i Smjernica za vazduhoplovni sektor (⁵⁶) ili Regulative Savjeta (EEZ) br. 3577/92 (⁵⁷) i Smjernica za pomorski saobraćaj (⁵⁸) i dalje biti dostupna tokom cijelog perioda trajanja povjerenih obaveza preuzetih prije ili tokom postupka restrukturiranja.
101. Prilikom ocjenjivanja pomoći pružiocima usluga od opšteg ekonomskog interesa koji su u poteškoćama na osnovu ovih smjernica, Komisija uzima u obzir svaku državnu pomoć koju je primio dotični pružalac, uključujući i svaku kompenzaciju za obaveze pružanja javne usluge. Međutim, budući da pružaoци usluga od opšteg ekonomskog interesa veliki dio svojih redovnih prihoda mogu ostvarivati iz kompenzacije za javne usluge, ukupni iznos pomoći utvrđene na ovaj način može biti veoma veliki u odnosu na veličinu korisnika i tako se državi mogu pripisati nesrazmjerno veliki troškovi u vezi sa restrukturiranjem korisnika. Prilikom utvrđivanja sopstvenog doprinosa iz odjeljka 3.5.2.1. Komisija će stoga zanemariti svaku kompenzaciju za javnu uslugu koja ispunjava zahtjeve spojitosti iz Okvira o uslugama od opšteg ekonomskog interesa, Odluke o uslugama od opšteg ekonomskog interesa ili Regulative (EZ) br. 1370/2007 ili Regulative (EZ) br. 1008/2008 i Smjernica za vazduhoplovni sektor ili Regulative Savjeta (EEZ) br. 3577/92 i Smjernica za pomorski saobraćaj.
102. Ukoliko je imovina potrebna za pružanje usluga od opšteg ekonomskog interesa, moguće je da nije izvodljivo zahtijevati prodaju te imovine mjerama kojima se ograničava narušavanje konkurencija za potrebe odjeljka 3.6.2. U takvim slučajevima Komisija može zahtijevati preduzimanje alternativnih mjera kako bi se obezbijedilo da se konkurencija ne narušava u mjeri koja je suprotna zajedničkom interesu, naročito što brži uvođenjem poštene konkurencije u vezi sa predmetnim uslugama od opšteg ekonomskog interesa.
103. Ukoliko pružalac usluga od opšteg ekonomskog interesa ne može da ispunji uslove iz ovih smjernica, predmetna pomoć ne može se smatrati spojivom. Međutim, u takvim slučajevima Komisija može odobriti isplatu pomoći koja je potrebna da se obezbijedi kontinuitet pružanja usluga od opšteg ekonomskog interesa dok se pružanje te usluge ne povjeri novom pružaoци. Komisija će odobriti pomoć samo ako odnosna država članica objektivno dokazuje da je pomoć strogo ograničena na iznos i trajanje koji su potrebni da se pružanje usluge povjeri novom pružaoци.

6. ŠEME POMOĆI ZA MANJE IZNOSE POMOĆI I KORISNIKE

6.1. Opšti uslovi

104. Ako države članice žele da dodijele pomoć u skladu sa ovim smjericama malim i srednjim privrednim društvima ili manjim privrednim društvima u državnom vlasništvu, takva pomoć bi po pravilu trebalo da se dodjeljuje u okviru šema. Primjena šema pomaže da se ograniči narušavanje konkurencije povezano sa moralnim hazardom tako što se državi članici omogućava da prethodno jasno utvrdi uslove pod kojima može odlučiti da dodijeli pomoć privrednim društvima u poteškoćama.

⁵¹ Članom 175 Ugovora predviđeno je, između ostalog, da „prilikom utvrđivanja i sprovođenja politika i djelovanja Unije, kao i uspostavljanja unutrašnjeg tržišta, vodi se računa o ciljevima iz člana 174, čime se doprinosi njihovom ostvarivanju—

⁵² Saopštenje Komisije — Okvir Evropske unije za državnu pomoć u obliku kompenzacije za javne usluge (2011) (SL C 8, 11.1.2012, str. 15).

⁵³ Odluka Komisije 2012/21/EU od 20. decembra 2011. godine o primjeni člana 106 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na državnu pomoć u obliku kompenzacije za javne usluge koje se dodjeljuju određenim privrednim društvima kojima je povjerenje obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (SL L 7, 11.1.2012, str. 3).

⁵⁴ Regulativa (EZ) br. 1370/2007 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2007. godine o uslugama javnog prevoza putnika u željezničkom i drumskom saobraćaju i prestanku važenja regulativa Savjeta (EEZ) br. 1191/69 i 1107/70 (SL L 315, 3.12.2007, str. 1).

⁵⁵ Regulativa (EZ) br. 1008/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. septembra 2008. godine o zajedničkim pravilima za obavljanje vazdušnog prevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008, str. 3), čl. 16, 17 i 18.

⁵⁶ Saopštenje Komisije: Smjernice o državnoj pomoći aerodromima i vazdušnim prevoznicima (SL C 99, 4.4.2014, str. 3).

⁵⁷ Regulativa Savjeta (EEZ) br. 3577/92 od 7. decembra o primjeni načela slobode pružanja usluga u pomorskom saobraćaju između država članica (SL L 364 od 12.12.1992, str. 7).

⁵⁸ Saopštenje Komisije C(2004) 43 — Smjernice Zajednice o državnoj pomoći za pomorski saobraćaj (SL C 13, 17.1.2004, str. 3).

105. Šemama se mora utvrditi najveći iznos pomoći koji se može dodijeliti jednom privrednom društvu u okviru postupka dodjeljivanja pomoći za spašavanje, pomoći za restrukturiranje ili privremene podrške za restrukturiranje, uključujući i slučajeve kada se plan izmijeni. Najveći ukupni iznos pomoći dodijeljene jednom privrednom društvu ne smije biti veći od 10 miliona EUR, uključujući i pomoć pribavljenu iz drugih izvora ili u okviru drugih šema.
106. Iako će se spojivost tih šema u načelu ocjenjivati na osnovu uslova iz poglavlja 3, 4 i 5, prikladno je u određenim aspektima predvidjeti pojednostavljene uslove kako bi se državama članicama omogućilo da primjenjuju te uslove bez daljeg pozivanja na Komisiju i kako bi se smanjilo opterećenje MSP i manjih privrednih društava u državnom vlasništvu u pogledu pružanja potrebnih informacija. S obzirom da su u pitanju mali iznosi pomoći i mali korisnici, Komisija smatra da je mogućnost znatnog narušavanja konkurencije u tim slučajevima ograničena. Stoga se odredbe poglavlja 3, 4 i 5 primjenjuju na takve šeme *mutatis mutandis*, osim ako je drukčije predviđeno u odjeljcima 6.2., 6.3., 6.4. i 6.5. Ovo poglavlje sadrži i odredbe o privremenoj podršci za restrukturiranje, kao i o trajanju i evaluaciji šema.

6.2. Cilj od zajedničkog interesa

107. Iako je malo vjerovatno da će neuspjeh pojedinačnog MSP-a (⁵⁹) uzrokovati socijalne probleme ili tržišni nedostatak koji se zahtijeva u smislu tačke 44, postoji veća zabrinutost da bi se mogla uništiti vrijednost MSP u slučaju kada se MSP-ima koji imaju potencijal za restrukturiranje kako bi ponovo uspostavili svoju dugoročnu održivost uskratili ta mogućnost zbog problema sa likvidnošću. Stoga je u pogledu dodjele pomoći u okviru šema dovoljno da država članica utvrdi da bi neuspjeh korisnika vjerovatno uzrokovao socijalne probleme ili tržišni nedostatak, a naročito da bi:
- (a) izlazak sa tržišta inovatorskog MSP-a ili MSP-a sa velikim potencijalom rasta uzrokovao moguće negativne posljedice;
  - (b) izlazak sa tržišta privrednog društva sa snažnim vezama sa drugim lokalnim ili regionalnim privrednim društvima, a naročito drugim MSP-ima, uzrokovao moguće negativne posljedice;
  - (c) neuspjeh ili negativni podsticaji kreditnih tržišta gurnuli u stečaj inače održivo privredno društvo ili
  - (d) bi se pojavile slične situacije sa problemima koje korisnik valjano potkrijepi.

108. Odstupanjem od tačke 50, korisnici u okviru šema nijesu obavezni da dostave tržišnu analizu.

6.3. Primjerenost

109. Smatra se da je zahtjev iz tačke 55 podtačka (d) ispunjen ako je pomoć za spašavanje dodijeljena za period koji nije duži od šest mjeseci, a tokom kojeg se mora izraditi analiza položaja korisnika. Prije isteka tog perioda:
- (a) država članica mora odobriti plan restrukturiranja ili plan likvidacije ili
  - (b) korisnik mora dostaviti pojednostavljeni plan restrukturiranja u skladu sa tačkom 115 ili
  - (c) zajam mora biti oplaćen ili garancija mora prestati da važi.

110. Odstupanjem od tačke 57, države članice nijesu obavezne da ocijene da li je naknada utvrđena u skladu sa tačkom 56 odgovarajuće mjerilo.

6.4. Proporcionalnost pomoći/pomoć svedena na minimum

111. Odstupanjem od tačke 64, države članice mogu smatrati da je sopstveni doprinos adekvatan ukoliko iznosi najmanje 40% troškova restrukturiranja u slučaju srednjih privrednih društava ili 25 % troškova restrukturiranja u slučaju malih privrednih društava.

6.5. Negativni efekti

112. Država članica koja namjerava da dodijeli pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje ili privremenu podršku za restrukturiranje mora da provjeri da li se poštuje načelo jedinstvenosti pomoći iz odjeljka 3.6.1. U tu svrhu država članica mora da utvrdi da li je dotično privredno društvo već prethodno primilo pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje ili privremenu podršku za restrukturiranje, uključujući svaku takvu pomoć dodijeljenu prije stupanja na snagu ovih smjernica i svaku neprijavljenu pomoć. U tom slučaju i ako je proteklo manje od deset godina (⁶⁰) od dodjele pomoći za spašavanje ili privremene podrške za restrukturiranje, završetka perioda restrukturiranja ili prekida sprovođenja plana restrukturiranja (zavisno od toga koji je događaj bio zadnji), ne smije se odobriti dodatna pomoć za spašavanje, pomoć za restrukturiranje ili privremena podrška za restrukturiranje, osim:

- (a) ukoliko se privremena podrška za restrukturiranje dodjeljuje nakon pomoći za spašavanje kao dio jedinstvenog postupka restrukturiranja;
- (b) ukoliko se pomoć za restrukturiranje dodjeljuje nakon pomoći za spašavanje ili privremene podrške za restrukturiranje kao dio jedinstvenog postupka restrukturiranja;
- (c) ukoliko su pomoć za spašavanje ili privremena podrška za restrukturiranje dodijeljene u skladu sa ovim smjernicama a nakon te pomoći nije dodijeljena pomoć za restrukturiranje, ako:

- i. se u trenutku dodjele pomoći u skladu sa ovim smjernicama razumno moglo smatrati da će korisnik dugoročno biti održiv i
- ii. nova pomoć za spašavanje ili restrukturiranje ili privremena podrška za restrukturiranje bude potrebna nakon najmanje pet godina zbog nepredvidljivih okolnosti za koje korisnik nije odgovoran;

(d) u izuzetnim i nepredvidljivim okolnostima za koje korisnik nije odgovoran.

113. Mjere kojima se ograničava narušavanje konkurencije vjerovatno će imati nesrazmjern uticaj na mala privredna društva, naročito zbog opterećenja u pogledu sprovođenja tih mjera. Odstupanjem od tačke 76, države članice stoga nijesu obavezne da zahtijevaju te mjere od malih privrednih društava, osim ukoliko je pravilima o državnoj pomoći u određenom sektoru predviđeno drukčije. Međutim, mala privredna društva po pravilu ne bi trebala da povećavaju svoje kapacitete tokom perioda restrukturiranja.

⁵⁹ U Poglavlju 6 „MSP” uključuje manja privredna društva u državnom vlasništvu.

⁶⁰ Pet godina u slučaju sektora primarne poljoprivredne proizvodnje.

6.6. Privremena podrška za restrukturiranje

114. U određenim slučajevima privredno društvo moć da moće dovršiti restrukturiranje, a da mu pritom nije potrebna pomoć za restrukturiranje, pod uslovom da moće da pribavi podršku za likvidnost koja traje duće nego što je utvrćeno uslovima pomoći za spašavanje. Drćave članice mogu uspostaviti šeme kojima se omogućava pomoć za likvidnost za period dući od šest mjeseci (koja se naziva „privremena podrška za restrukturiranje”) pod uslovima navedenim u daljem tekstu.
115. Privremena podrška za restrukturiranje mora ispunjavati sljedeće uslove:
- (a) Podrška se mora sastojati od pomoći u obliku garancija za zajam ili zajma.
  - (b) Finansijski troškovi zajma ili u slučaju garancija za zajam ukupni finansijski troškovi zajma obezbijećenog garancijom, uključujući kamatnu stopu zajma i premiju za garanciju, moraju biti u skladu sa taćkom 116.
  - (c) Privremena podrška za restrukturiranje mora biti u skladu sa odredbama Poglavlja 3 ovih smjernica, kako su izmijenjene ovim poglavljem.
  - (d) Privremena podrška za restrukturiranje moće se dodijeliti na period koji nije dući od 18 mjeseci, pri ćemu taj period ne uključuje period pomoći za spašavanje koji mu je neposredno prethodio. Prije isteka tog perioda:
    - i. drćava članica mora odobriti plan restrukturiranja kako je predvićeno taćkom 55 podtaćka (d)(ii) ovih smjernica ili plan likvidacije ili
    - ii. zajam se mora otplatiti ili garancija mora prestati da vaći.
- (e) Najkasnije šest mjeseci nakon isplate prve rate korisniku, pri ćemu taj period ne uključuje period pomoći za spašavanje koji mu je neposredno prethodio, drćava članica mora odobriti pojednostavljeni plan restrukturiranja. Taj plan ne mora da sadrći sve elemente utvrćene u tać. 47 do 52, ali se u njemu ipak moraju navesti mjere koje korisnik mora preduzeti kako bi ponovo uspostavio dugoroćnu odrćivost bez podrške drćave.
116. Visina naknade za privremenu podršku za restrukturiranje utvrćuje se po stopi koja nije nića od referentne stope utvrćene u Saopštenju Komisije o reviziji metode utvrćivanja referentnih i diskontnih stopa za oslabljena privredna društva sa uobićajenim stepenom kolateralizacije (trenutno jednogodišnja stopa IBOR uvećana za 400 baznih poena)⁽⁶¹⁾. Kako bi se obezbijedili podsticaji za izlazak sa trćišta, stopu bi trebalo povećati za najmanje 50 baznih poena nakon što protekne 12 mjeseci od isplate prve rate korisniku (ne uključujući period pomoći za spašavanje koji je neposredno prethodio tom periodu).
117. Privremena podrška za restrukturiranje mora biti ogranićena na iznos koji je potreban da korisnik moće i dalje da posluje tokom 18 mjeseci; prilikom utvrćivanja tog iznosa treba uzeti u obzir rezultat dobijen formulom iz Priloga I; svaka pomoć koja je veća od tako izraćunatog iznosa moće se dodijeliti samo ako je propisno opravdana planom likvidnosti kojim se utvrćuju potrebe korisnika u pogledu likvidnosti tokom narednih 18 mjeseci.

6.7. Trajanje i evaluacija

118. Komisija moće zahtijevati od drćava članica da ograniće trajanje odrećenih šema (po pravilu na ćetiri godine ili manje) i da sprovedu evaluaciju tih šema.
119. Evaluacija će se zahtijevati za šeme za koje je rizik od narušavanja konkurencije naroćito visok, tj. šeme za koje postoji rizik od znatnog ogranićavanja konkurencije ako se njihovo sprovoćenje ne preispita na vrijeme.
120. S obzirom na ciljeve i da se drćavama članicama ne bi nametnula nesrazmjerna opterećenja u vezi sa manjim projektima pomoći, ovo vaći samo za šeme pomoći sa velikim budćetima ili novim karakteristikama, ili kada se oćekuju znatne trćišne, tehnološke ili regulatorne promjene. Evaluaciju mora na osnovu zajednićke metodologije⁽⁶²⁾ sprovesti stručnjak nezavisan od organa koji je dodijelio drćavnu pomoć i mora se objaviti. Evaluacija se mora blagovremeno dostaviti Komisiji kako bi mogla ocijeniti moguće produćenje šeme pomoći a u svakom slučaju po isteku šeme. Taćan obim i naćin evaluacije biće utvrćen odlukom o odobravanju mjere pomoći. Rezultati evaluacije moraju se uzeti u obzir prilikom svake naknadne mjere pomoći sa slićnim ciljem.

7. POSTUPCI

7.1. Ubrzani postupak za pomoć za spašavanje

121. Komisija će ućiniti sve što je u njenoj moći da donese odluku u roku od mjesec dana u pogledu pomoći za spašavanje koja ispunjava sve uslove iz Poglavlja 3 i sljedeće kumulativne zahtjeve:
- (a) pomoć za spašavanje ogranićena je na iznos dobijen formulom iz Priloga I i ne prelazi 10 miliona EUR;
  - (b) pomoć se ne dodjeljuje u situacijama navedenim u taćki 72 podtać. (b) ili (c).

7.2. Postupci u vezi sa planovima restrukturiranja

7.2.1. Sprovođenje plana restrukturiranja

122. Korisnik mora u potpunosti sprovesti plan restrukturiranja i mora ispuniti sve druge obaveze utvrćene u odluci Komisije o odobrenju pomoć. Komisija svako nesprovoćenje plana ili neispunjenje drugih obaveza smatra zloupotrebom pomoći, ne dovodeći u pitanje ćlan 23 Regulative (EZ) br. 659/1999 ili mogućnost pokretanja postupka pred Sudom pravde u skladu sa ćlanom 108 stav 2 podstav 2 Ugovora.
123. Ako se restrukturiranje odvija tokom nekoliko godina i uključuje znatne iznose pomoći, Komisija moće zahtijevati da se isplata pomoći za restrukturiranje podijeli na rate i moće isplatu svake rate usloviti:
- (a) potvrdom prije svake isplate o zadovoljavajućem sprovoćenju svake faze plana restrukturiranja u skladu sa planiranim rokovima ili
  - (b) svojim odobrenjem prije svake isplate, nakon provjere da se plan sprovodi na zadovoljavajući naćin.

⁶¹ Da bi se izbjegle nedoumice: napomena o naknadi pomoći za spašavanje u tabeli o kreditnim marćama sadrćta noj u tom saopštenju ne primjenjuje se na pomoć koja se ocjenjuje na osnovu ovih smjernica.

⁶² Takvu zajednićku metodologiju moće utvrditi Komisija (v. napomenu 34).

7.2.2. Izmjene plana restrukturiranja

124. Ako je pomoć za restrukturiranje bila odobrena, odnosno država članica može tokom perioda restrukturiranja zatražiti od Komisije da se saglasi sa izmjenama plana restrukturiranja i iznosom pomoći. Komisija može dozvoliti takve izmjene ukoliko ispunjavaju sljedeće uslove:
- (a) iz izmijenjenog plana mora i dalje biti očigledno da će se održivost ponovo uspostaviti u razumnom roku;
  - (b) ako se povećaju troškovi restrukturiranja, u skladu sa tim mora se povećati i sopstveni doprinos;
  - (c) ako se povećaju iznosi pomoći, mjere za ograničavanje narušavanja konkurencije moraju biti obimnije od prvobitno utvrđenih mjera;
  - (d) ako je obim predloženih mjera za ograničavanje narušavanja konkurencije manji od prvobitno utvrđenih mjera, iznos pomoći mora se u skladu sa tim smanjiti;
  - (e) novi rokovi za sprovođenje mjera za ograničavanje narušavanja konkurencije mogu se odložiti u odnosu na prvobitno utvrđene rokove samo iz razloga koji su van kontrole korisnika ili države članice: ako to nije slučaj, iznos pomoći mora se u skladu sa tim smanjiti.
125. Ako su uslovi koje je utvrdila Komisija ili obaveze koje je preuzela država članica manje strogi, iznos pomoći mora se u skladu sa tim smanjiti ili se moraju utvrditi drugi uslovi.
126. Ako dotična država članica izmijeni odobreni plan restrukturiranja a da o tome valjano ne obavijesti Komisiju, ili ako korisnik odstupa od odobrenog plana restrukturiranja, Komisija će pokrenuti postupak na osnovu člana 108 stav 2 Ugovora, kako je predviđeno članom 16 Regulative (EZ) br. 659/1999 (zloupotreba pomoći), ne dovodeći u pitanje član 23 Regulative (EZ) br. 659/1999 i mogućnost pokretanja postupka pred Sudom pravde na osnovu člana 108 stav 2 podstav 2 Ugovora.

7.2.3. Potreba obavještanja Komisije o svakoj pomoći dodijeljenoj korisniku tokom perioda restrukturiranja

127. Ako se pomoć za restrukturiranje ispituje na osnovu ovih smjernica, dodjela svake druge pomoći tokom perioda restrukturiranja, čak i u skladu sa već odobrenom šemom, može uticati na ocjenu Komisije o potrebnom obimu mjera za ograničavanje narušavanja konkurencije.
128. Stoga se u prijavama pomoći za restrukturiranje mora navesti svaka planirana dodjela druge pomoći korisniku tokom perioda restrukturiranja, osim ako je obuhvaćena pravilom *de minimis* ili regulativama o izuzeću. Komisija takvu pomoć uzima u obzir prilikom ocjenjivanja pomoći za restrukturiranje.
129. Svaka pomoć koja je stvarno dodijeljena tokom perioda restrukturiranja, uključujući pomoć dodijeljenu u skladu sa odobrenom šemom, mora se pojedinačno prijaviti Komisiji ako ona o toj pomoći nije obavještena u trenutku donošenja odluke o pomoći za restrukturiranje.
130. Komisija obezbjeđuje da se dodjelom pomoći u okviru odobrenih šema ne mogu zaobići zahtjevi iz ovih smjernica.

8. IZVJEŠTAVANJE I PRAĆENJE

131. U skladu sa Regulativom (EZ) br. 659/1999 i Regulativom Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. aprila 2004. godine ⁽⁶³⁾ države članice Komisiji moraju dostavljati godišnje izvještaje. Ti godišnji izvještaji objavljuju se na internet stranici Komisije.
132. Prilikom donošenja odluke u skladu sa ovim smjernicama Komisija može uvesti dodatne obaveze izvještavanja o dodijeljenoj pomoći kako bi provjerila da li se poštuje odluka kojom se odobrava mjera pomoći. U određenim slučajevima Komisija može zahtijevati imenovanje povjerenika za praćenje, povjerenika za prodaju imovine ili oboje kako bi se obezbijedilo poštovanje svih uslova i obaveza u vezi sa odobravanjem pomoći.

9. ODGOVARAJUĆE MJERE IZ ČLANA 108 STAV 1 UFEU

133. U skladu sa članom 108 stav 1 Komisija predlaže da države članice po potrebi a najkasnije do 1. februara 2015. godine izmijene svoje postojeće šeme pomoći kako bi ih uskladile sa ovim smjernicama. Komisija će odobrenje svake buduće šeme usloviti ispunjavanjem tih odredaba.
134. Države članice pozivaju se da daju svoju izričitu i bezuslovnu saglasnost na odgovarajuće mjere predložene u tački 133 u roku od dva mjeseca od dana objavljivanja ovih smjernica u „Službenom listu Evropske unije”—Ukoliko ne primi odgovor od bilo koje države članice, Komisija će pretpostaviti da dotična država članica nije saglasna sa predloženim mjerama.

10. DATUM PRIMJENE I TRAJANJE

135. Komisija će ove smjernice primjenjivati od 1. avgusta 2014. do 31. decembra 2020. godine.
136. Prijave koje Komisija evidentira prije 1. avgusta 2014. godine ispitaće se u skladu sa kriterijumima koji su na snazi u trenutku prijave.
137. Komisija će na osnovu ovih smjernica provjeriti spojivost sa unutrašnjim tržištem pomoći za spašavanje ili restrukturiranje koja je dodijeljena bez njenog odobrenja i stoga u suprotnosti sa članom 108 stav 3 Ugovora ukoliko je dio pomoći ili sva pomoć dodijeljena nakon objavljivanja ovih smjernica u „Službenom listu Evropske unije”—
138. U svim drugim slučajevima pomoć će biti ispitana na osnovu smjernica koje su se primjenjivale u trenutku dodjele pomoći.
139. Ne dovodeći u pitanje odredbe iz tač. 136, 137 i 138, Komisija će od 1. avgusta 2014. godine primjenjivati odredbe Poglavlja 5 prilikom ispitivanja pomoći pružaoocima usluga od opšteg ekonomskog interesa u poteškoćama, bez obzira na to kada je ta pomoć prijavljena ili dodijeljena.
140. Kada na osnovu stava 9 Okvira o pružanju usluga od opšteg ekonomskog interesa Komisija na osnovu ovih smjernica ispituje bilo koju pomoć koja je pružaoocu usluga od opšteg ekonomskog interesa u poteškoćama dodijeljena prije 31. januara 2012. godine, ona tu pomoć smatra spojivom sa unutrašnjim tržištem ako je u skladu sa odredbama Okvira o uslugama od opšteg ekonomskog interesa, uz izuzetak st. 9, 14, 19, 20, 24, 39 i 60.

⁶³ Regulativa Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. aprila 2004. godine o sprovođenju Regulative Savjeta (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu člana 93 Ugovora o EZ (SL L 140, 30.4.2004, str. 1)

PRILOG I

Formula ⁽¹⁾ za izračunavanje najvećeg iznosa pomoći za spašavanje ili privremene podrške za restrukturiranje za šestomjesečni period

$$\frac{EBIT_t + depreciation_t - (working\ capital_t - working\ capital_{t-1})}{2}$$

Formula se zasniva na rezultatima poslovanja korisnika (EBIT, dobit prije kamata i poreza) ostvarenim u godini prije dodjele/prijave pomoći (označeno sa „t“). Tom iznosu ponovo se dodaje amortizacija. Od ukupnog iznosa se zatim moraju oduzeti promjene obrtnog kapitala. Promjene obrtnog kapitala izračunavaju se kao promjena u razlici između tekuće imovine i tekućih obaveza ⁽²⁾ za posljednje zaključene računovodstvene periode. Isto tako potrebno je jasno navesti sva rezervisanja na nivou rezultata poslovanja, a rezultat ne bi smio da uključuje takva rezervisanja.

Cilj formule je da se procijeni negativni novčani tok iz poslovanja korisnika u godini koja prethodi zahtjevu za pomoć (ili prije dodjele pomoći u slučaju neprijavljene pomoći). Polovina tog iznosa trebalo bi da bude dovoljna za opstanak poslovanja korisnika u šestomjesečnom periodu. Stoga se za potrebe tačke 60 rezultat dobijen formulom mora podijeliti sa dva. Za potrebe tačke 117 rezultat dobijen formulom mora se pomnožiti sa 1,5.

Ova formula može se primijeniti samo ako je dobijeni rezultat negativan iznos. Ako je dobijeni rezultat pozitivan, potrebno je dostaviti detaljno objašnjenje kojim se dokazuje da je korisnik privredno društvo u poteškoćama kako je utvrčeno u tački 20.

Primjer:

Dobit prije kamata i poreza (u milionima EUR)	(12)	
Amortizacija (u milionima EUR)	2	
Bilans stanja (u milionima EUR)	31. decembar, t	31. decembar, t-1
<i>Tekuća imovina</i>		
Gotovina ili gotovinski ekvivalenti	10	5
Potraživanja	30	20
Zalihe	50	45
Unaprijed plaćeni troškovi	20	10
Ostala tekuća imovina	20	20
Ukupna tekuća imovina	130	100
<i>Tekuće obaveze</i>		
Obaveze prema dobavljačima i povjeriocima	20	25
Akumulirani troškovi	15	10
Odloženi prihodi	5	5
Ukupne tekuće obaveze	40	40
Obrtni kapital	90	60
Promjena obrtnog kapitala	30	

$$[-12 + 2 - 30]/2 = -20 \text{ miliona EUR.}$$

Budući da je rezultat dobijen formulom veći od 10 miliona EUR, ne može se upotrijebiti ubrzani postupak iz tačke 121. Ako pored toga, u ovom primjeru, iznos pomoći za spašavanje prelazi 20 miliona EUR ili iznos privremene podrške za restrukturiranje prelazi 60 miliona EUR, iznos pomoći mora se propisno opravdati dostavljanjem plana likvidnosti u kojem se navode potrebe korisnika u pogledu likvidnosti.

¹ EBIT-u se mora ponovo dodati amortizacija u istom periodu i promjene obrtnog kapitala tokom dvogodišnjeg perioda (godina prije zahtjeva i prethodna godina) podijeljeno sa dva kako bi se odredio iznos za šest mjeseci.

$$EBIT_t + amortizacija_t - (obrotni\ kapital_t - obrtni\ kapital_{t-1})$$

² Tekuća imovina: likvidna sredstva, potraživanja (obaveze klijenata i dužnika), ostala tekuća imovina i unaprijed plaćeni troškovi, zalihe. Tekuće obaveze: finansijski dug, obaveze prema dobavljačima i povjeriocima i ostale tekuće obaveze, odloženi prihodi, ostale akumulirane obaveze, poreske obaveze.

PRILOG II

Indikativni model plana restrukturiranja

Ovim prilogom utvrđuje se indikativni sadržaj plana restrukturiranja da bi države članice i Komisija mogle što efikasnije da pripremaju i pregledaju planove restrukturiranja.

Informacijama navedenim u nastavku ne dovode se u pitanje detaljniji zahtjevi iz smjernica u pogledu sadržaja plana restrukturiranja i drugih pitanja koje odnosna država članica mora da dokaže.

1. Opis korisnika
  2. Opis tržišta na kojem ili na kojima korisnik posluje
  3. Dokazivanje socijalnih problema koje pomoć ima za cilj da spriječi ili tržišnog nedostatka koji ima za cilj da riješi, porećenje sa vjerodostojnim alternativnim scenarijem koji ne uključuje državnu pomoć pri čemu to porećenje dokazuje na koji način se takav cilj ili ciljevi ne bi ostvarili ili bi se ostvarili u manjoj mjeri u slučaju alternativnog scenarija
  4. Opis uzroka poteškoća korisnika (uključujući ocjenu uloge svih nedostataka korisnikovog poslovnog modela ili sistema korporativnog upravljanja u nastajanju tih poteškoća i obima u kom su se te poteškoće mogle izbjeći odgovarajućom i blagovremenom reakcijom uprave) i SWOT analiza
  5. Opis mogućih planova za rješavanje korisnikovih problema i porećenje tih planova u smislu potrebnog iznosa državne pomoći i očekivanih rezultata tih planova
  6. Opis intervencije države, cjeloviti podaci o svakoj državnoj mjeri (uključujući oblik, iznos i naknadu za svaku mjeru) i dokazi da su izabrani instrumenti državne pomoći odgovarajući za probleme za čije rješavanje su namijenjeni
  7. Opis postupka sprovođenja odabranog plana čiji je cilj ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti korisnika u razumnom roku (u načelu ne duže od tri godine), uključujući i vremenski raspored mjera i obračun troškova svake mjere
  8. Poslovni plan kojim se utvrđuju finansijske projekcije za narednih pet godina i kojim se dokazuje ponovno uspostavljanje dugoročne održivosti
  9. Dokazivanje ponovnog uspostavljanja održivosti na osnovu osnovnog i pesimističnog scenarija, prikaz korišćenih pretpostavki i njihova opravdanost na osnovu ispitivanja tržišta i analiza osjetljivosti
  10. Predloženi sopstveni doprinos i mjere raspodjele tereta
  11. Predložene mjere za ograničavanje narušavanja konkurencije
-